

Przyczyny niskich plonów

■ W ostatnim dziesięcioleciu powierzchnia uprawy ziemi w Polsce zmniejszyła się o połowę i wynosi obecnie ok. 380 tys. ha, niemniej jednak pod tym względem zajmujemy pierwsze miejsce w Unii Europejskiej. Uzyskiwane plony od wielu lat są stałym, niskim poziomem, ponad dwukrotnie niższym od osiągniętych w krajach Europy Zachodniej.

*Prof. dr hab. inż.
Kazimierz Jabłoński
Politechnika Koszalińska,
Katedra Agrotechnologii*

5

Smary nie zawsze uniwersalne

■ Choć w praktyce trudno doszukać się natychmiastowych i namacalnych oszczędności wynikających ze stosowania wysokiej jakości, a przede wszystkim dedykowanych materiałów smarnych, niepodważalne jest to, że podniesienie żywotności skojarzenia łożyskowego tylko o 15%, zwielokrotnione ilością takich punktów w maszynie, daje roczne oszczędności rzędu kilku tysięcy złotych.

Daniel Alankiewicz

8-9

Obowiązkowy dobrostan zwierząt

■ Dotychczas rolnicy, w ramach zasad wzajemnej zgodności, czyli cross compliance, zobowiązani byli do jej przestrzegania, ochroną środowiska naturalnego oraz identyfikacją i rejestracją zwierząt - a także bezpieczeństwa żywności. Od 1 stycznia 2013 roku w Polsce obowiązują zasady wzajemnej zgodności dotyczące również dobrostanu zwierząt.

Dr Jacek Kościński

11

Miejsce na Twoją reklamę

44x55mm

250 zł

*Lidia Janiak: 515 293 631
Agata Mówińska: 91 418 27 22*

Miejsce na Twoją reklamę

44x55mm

250 zł

*Lidia Janiak: 515 293 631
Agata Mówińska: 91 418 27 22*

Miejsce na Twoją reklamę

*Lidia Janiak: 515 293 631
Agata Mówińska: 91 418 27 22*

Miejsce na Twoją reklamę

*Lidia Janiak: 515 293 631
Agata Mówińska: 91 418 27 22*

Miejsce na Twoją reklamę

93mmx67mm

200 PLN

Lidia Janiak: 515 293 631
Agata Mówińska: 91 418 27 22

Miejsce na Twoją reklamę

Lidia Janiak: 515 293 631
Agata Mówińska: 91 418 27 22

Miejsce na Twoją reklamę

Lidia Janiak: 515 293 631
Agata Mówińska: 91 418 27 22

W numerze:

Lider w rolnictwie

s. 3 - Nawozy „pod ziarno”

Aktualności

s. 4 - Systemy jakości produktów

Agrotechnika

s. 5 - Zaprawianie nasion
s. 6 - Uproszczenia w uprawie
s. 7 - Przyczyny niskich plonów

Przechowalnictwo

s. 8-9 - Nowoczesne przechowywanie zbóż

Mechanizacja

s. 10-11 - Smary nie zawsze uniwersalne

Hodowla

s. 12 - Szlachetna wieprzowina
s. 13 - Obowiązkowy dobrostan zwierząt

Gospodarka

s. 14-15 - Rekordowy eksport w 2012 roku

Prawo

s. 16 - Reforma WPR
s. 17 - Ulga na złe długi – korzystna?

s. 18-19 Notowania

WRP Biznes
Lepsze rolnictwo, lepszy biznes, lepsze życie

Wydawca: Wiadomości Rolnicze Polska
Adres: Konstytucji 3-go Maja 30
72-100 Goleniów
Telefon/fax: +48 91 418 53 26
E-mail: wrp@wrp.pl

Zespół redakcyjny

Daniel Alankiewicz
redaktor naczelny
e-mail: d.alankiewicz@wrp.pl
Anna Arabska
dyrektor wydawnictwa
tel. kom. 501 656 483
e-mail: anna@wrp.pl

Karina Czernicka
sekretarz redakcji
tel. kom. +48 731 950 450
e-mail: k.czernicka@wrp.pl

Marketing

Lidia Janiak
tel. kom. +48 515 293 631
e-mail: lidia@wrp.pl
Agata Mówińska
tel. kom. +48 91 418 27 22
e-mail: agata@wrp.pl

Ewa Grabowska - dziennikarz,
Paweł Kochanek - DTP,
Mariusz Sojka - webmaster

Współpracownicy

Michał Marciniak, Michael Husfeldt, Dr Jacek Kościński, Dr inż. Janusz Smagacz,
Jerzy Grabiński, Dr inż. Lesław Janowicz, Tadeusz Barowicz,

Ewa Grabowska
ewa@wrp.pl

Nawozy „pod ziarno”

Precyzyjna technologia uprawy pasowej (rzędowej, strip-till), dzięki zastosowaniu specjalnych kultywatorów, pozwala na uprawę gleby tylko w pasie wysiewu. Powierzchnia uprawianej gleby zmniejsza się o 80%, a jej podatność na erozję znacznie obniża. Przy drugim przejeździe (siewnik punktowy) w uprawiony wąski pas gleby zostają wprowadzone nasiona, a nawozy dozowane są „pod ziarno”, co jest nowością w technologii.

Na tę wciąż jeszcze nową w naszym kraju technologię zdecydował się Pan Andrzej Kurtys, który na ponad 2000 ha gospodarstwa pod Świeciem (kujawsko-pomorskie) od 12 lat uprawia kukurydzę w monokulturze. A skąd wziął się pomysł na doświadczenie z zastosowaniem nowej technologii? Pan Andrzej od lat jest klientem KUHN Maszyny Rolnicze oraz zaprzyjaźnionym producentem kukurydzy i z ciekawością rozpoczął doświadczenia polowe.

Nieodzownym elementem tych doświadczeń jest odpowiednia maszyna. Firma KUHN doświadczenia z uprawą pasową prowadzi już od 2007 roku – na polach Francji i Niemiec – z udziałem rolników o różnych specjalizacjach (kukurydza, buraki cukrowe, rzepak). Prace te pozwoliły opracować maszynę do uprawy gleby pod siew pasowy – kultywator STRIGER.

W pierwszym etapie uprawiany jest wąski pas gleby kultywátorem, a następnie w drugim przeprowadzany jest siew z zastosowaniem siewnika punktowego. Pomiędzy kolejnymi etapami zachowuje się odstęp czasu, aby gleba mogła się odpowiednio nagrzać. Podczas wysiewu nasion nawozy mogą być dozowane „pod ziarno”, co jest nowością w technologii.

Tak więc uprawa pasowa ogranicza się tylko do rzędu, w którym zostaną umieszczone nasiona.

Rolnicy często wykorzystują tę maszynę do nawożenia, zwłaszcza fosforem i potasem, które w głębszych warstwach gleby są bardziej przyswajalne. – W zależności od rodzaju gleby, po 4-5 dniach zalecany jest siew kukurydzy w gleby lekkie. Na glebach cięższych ten odstęp może być kilkunastodniowy. Na glebach bardzo ciężkich wykonujemy pierwszą uprawę na jesień i pozwalamy działać mrozowi. Wiosną, po raz drugi wchodzimy w pole z kultywátorem i dopiero po tych zabiegach wykonujemy siew – tłumaczy specjaliści z KUHN. Jak dodaje Andrzej Kurtys: – To bardzo dobre i ekonomiczne rozwiązanie. Do siewu mogę zastosować konwencjonalny siewnik punktowy i jednocześnie wysiać powierzchniowo nawóz azotowo-fosforowy (nawożenie współrzędne, red.).

Gleba jest rozluźniona, ale bez zagrożenia tworzenia podeszwy płuznej. Technologia zapewnia skuteczne nagrzewanie gleby w rzędach, co zapewnia szybsze wschody roślin. Gleba przy siewie kukurydzy powinna osiągnąć optymalną temperaturę od 8 do 10 stopni Celsjusza, jej wierzchnia warstwa powinna być dobrze napowietrzona a siewki powinny mieć dobry dostęp do wody. – Trudno spełnić te wszystkie wymagania agrotechniczne. Dzięki uprawie pasowej efekt szybkiego ogrzewania gleby występuje znacznie szybciej – zauważa producent kukurydzy.

Dzięki uprawie tylko co drugiego rzędu zachowana zostaje właściwa wilgotność gleby pomiędzy rzędami oraz zapewnione jest przesiąkanie wody deszczowej między rzędami, co zapobiega erozji gleby. –

Nawóz umieszczany jest w glebie w najbliższej możliwej odległości od roślin, co zapewnia jego pełne wykorzystanie.

W technologii strip-till eliminowany jest pług, co oszczędza paliwo, ale nadal gleba może być uprawiana głęboko (przerwanie podeszwy płuznej). Na polu maszyna była ustawiona na 25 cm oraz potem na 30 cm. Rozluźnienie gleby występuje dokładnie w tym obszarze, w którym jest to konieczne do prawidłowego rozwoju systemu korzeniowego, a dodatkowo umożliwia pobieranie składników pokarmowych i wody z głębszych warstw gleby. Niemalże znaczenie mają też oszczędności. Wydajność kultywatora sięga 6 do 7 hektarów na godzinę przy jednoczesnym bardzo małym zużyciu paliwa. 6 do 8 litrów na hektar to bardzo dobry wynik – informuje gospodarz.

Pan Andrzej Kurtys, dzięki temu, że na sąsiadującym polu kukurydzy zastosował tradycyjną technologię uprawy, na poszczególnych etapach uprawy oraz po zbiorach będzie mógł porównać efekty obu technologii.

Oszczędność w uproszczeniach

Gospodarstwa wielkotowarowe poszukujące oszczędności w procesie produkcji modernizują technologie stosowane na swych polach. Szukanie oszczędności w pracy maszyn jest oczywistym wnioskiem wyciąganym po dokonaniu analizy kosztów. Praca ciągnika jest jednym z największych kosztów jednostkowych. Zmiana technologii siewu kukurydzy pozwala nie tylko na unikanie zbędnego zużycia paliwa, które w rozrachunku na jeden hektar, ale co równie ważne w technologii pasowej, pozwala na wcześniejsze i bardziej wyrównane wschody.

Kolejnym atrybutem w monokulturze kukurydzy jest znaczne polepszenie kondycji gleby, kiedy nie wykonuje się tradycyjnej orki. Zaletą tej technologii jest uprawa gleby na dużą głębokość sięgającą 25 do 30 cm. Ma to kapitalne znaczenie dla wschodzącej kukurydzy, która nie musi przebijać się przez podeszwę płuzną w poszukiwaniu wody.

Doświadczenia zbierane przez producentów maszyn pozwalają na wykorzystanie potencjału tkwiącego w glebie, przy jednoczesnej oszczędności czasu, paliwa oraz amortyzacji ciągnika, nie obciążanego tradycyjną orką. *Daniel Alankiewicz*

Systemy jakości produktów

■ Dnia 3 stycznia 2013 r. weszło w życie rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1151/2012 z dnia 21 listopada 2012 r. w sprawie systemów jakości produktów rolnych i środków spożywczych (Dz. U. L 343 z 14.12.2012, str. 1). Rozporządzenie to łączy rozwiązania dotychczas zapisane w rozporządzeniu Rady (WE) nr 509/2006 z dnia 20 marca 2006 r. w sprawie produktów rolnych i środków spożywczych będących gwarantowanymi tradycyjnymi specjalnościami oraz rozporządzeniu Rady (WE) nr 510/2006 z dnia 20 marca 2006 r. w sprawie ochrony oznaczeń geograficznych i nazw pochodzenia produktów rolnych i środków spożywczych.

Rozporządzenia Rady (WE) nr 509/2006 i 510/2006 utraciły moc. Odesłania do uchylonych rozporządzeń należy rozumieć, jako odesłania do rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1151/2012 i odczytywać zgodnie z tabelą korelacji zamieszczoną w załączniku II do tego rozporządzenia.

Na mocy rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1151/2012

największe zmiany zostały wprowadzone w obrębie systemu Gwarantowanych Tradycyjnych Specjalności. Zgodnie ze zmienioną definicją pojęcie „tradycyjny” oznacza udokumentowany, jako będący w użyciu na rynku krajowym przez okres co najmniej 30 lat.

Ponadto, w nowym stanie prawnym zarejestrowanie nazwy produktu rolnego lub środka spożywczego jako Gwarantowanej Tradycyjnej Specjalności będzie możliwe tylko z tzw. zastrzeżeniem nazwy, co oznacza, że tylko produkty odpowiadające zarejestrowanej specyfikacji będą mogły posługiwać się chronioną nazwą.

Skrócona została procedura rejestracji Chronionych Nazw Pochodzenia, Chronionych Oznaczeń Geograficznych i Gwarantowanych Tradycyjnych Specjalności. Czas, w którym Komisja Europejska powinna zakończyć procedurę rozpatrywania wniosków o rejestrację, został skrócony o połowę i wynosi 6 miesięcy.

Wzmocniony został system kontroli i nadzoru państwa nad prawidłowym stosowaniem zarejestrowanych nazw. Zadania państw członkowskich wpisano *expressis*

verbis do tekstu rozporządzenia w celu zapewnienia większej pewności prawa. Przedmiotowe zadania państw członkowskich obowiązują już na podstawie innych przepisów i są także wdrożone do polskiego porządku prawnego.

Wzmocniona została rola grup producentów działających na rzecz produktów zarejestrowanych jako Chronione Nazwy Pochodzenia, Chronione Oznaczenia Geograficzne i Gwarantowane Tradycyjne Specjalności. Grupom przysługuje m.in. prawo do podejmowania działań związanych z nadzorem nad ochroną zarejestrowanych nazw, ich promocji oraz do rozwijania wiedzy, realizowania analiz gospodarczych i świadczenia usług doradczych na rzecz producentów.

W celu przekazywania informacji o cechach i właściwościach stanowiących wartość dodaną produktów rolnych ustanowiono system określeń jakościowych stosowanych fakultatywnie. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1151/2012 wprowadza jedno nowe określenie jakościowe – „produkt górski”.

Źródło: minrol

Trwają wypłaty

■ Zgodnie z przepisami prawa, od 3 grudnia 2012 r. ARiMR rozpoczęła wypłatę dopłat bezpośrednich i płatności rolnośrodowiskowych za 2012 rok. Wiosną zeszłego roku wnioski o przyznanie dopłat bezpośrednich złożyło w Agencji ok. 1,36 miliona rolników, a spośród nich ok. 115 tys. ubiega się dodatkowo o przyznanie płatności rolnośrodowiskowych. Agencja jest przygotowana do realizacji nawet 300 tys. wypłat dziennie, jednak tempo realizacji dopłat bezpośrednich zależy od wielkości środków i tempa ich przekazywania ARiMR przez Ministerstwo Finansów.

Od rozpoczęcia realizacji dopłat bezpośrednich za 2012 r. do 11 lutego 2013 r. ARiMR wypłaciła blisko 7,1 mld zł i pieniądze te zostały przekazane na konta bankowe ok. 882 tys. rolników. Do końca lutego dopłaty takie trafią do 70% uprawnionych rolników.

W Polsce o płatności bezpośrednie ubiega się największej liczby rolników ze wszystkich państw członkowskich UE, toteż realizacja tych dopłat przez ARiMR jest największą operacją finansową realizowaną przez europejską agencję płatniczą. Na wypłatę dopłat bezpośrednich za 2012 r. przeznaczone zostanie ok. 14 miliardów złotych - 90% tej kwoty pochodzi z budżetu UE, a pozostałe 10% sfinansowane jest z budżetu krajowego. Natomiast na płatności rolnośrodowiskowe za rok 2012 zostanie przeznaczone ok. 1,5 mld zł. Płatności bezpośrednie i płatności rolnośrodowiskowe mogą być realizowane do 30 czerwca 2013 r.

Stawki poszczególnych płatności bezpośrednich za 2012 r. kształtują się w następujący sposób:

- jednolita Płatność Obszarowa (JPO) - 732,06 zł/ha;

- uzupełniająca płatność podstawowa - do powierzchni innych roślin i do powierzchni gruntów ornych, na których nie jest prowadzona uprawa roślin - 211,80 zł/ha;

- płatność uzupełniająca do powierzchni uprawy chmielu, do której przyznano płatność uzupełniająca do powierzchni uprawy chmielu za 2006 r. (płatność niezwiązana z produkcją) - 1 276,38 zł/ha;

- płatność do powierzchni roślin przeznaczonych na paszę, uprawianych na trwałych użytkach zielonych (płatność zwierzęca) - 306,99 zł/ha;

- płatność uzupełniająca do skrobi (płatność niezwiązana z produkcją) - 463,39 zł/tonę;

- płatność uzupełniająca do tytoniu (płatność niezwiązana z produkcją) - 5,62 zł/kg tytoniu jasnego z grupy odmian Virginia oraz 3,93 zł/kg tytoniu jasnego odmian typu Burley, tytoniu ciemnego suszonego powietrzem oraz tytoniu ciem-

nego suszonego powietrzem z możliwością dosuszenia i wędzenia;

- oddzielna płatność z tytułu owoców i warzyw (płatność do pomidorów) - 162,09 zł/tonę;

- płatność cukrowa - 52,44 zł/tonę;

- płatność do krów - 584,79 zł/szt.;

- płatność do owiec - 123,11 zł/szt.;

- płatność do roślin strączkowych i motylkowatych drobnonasiennych (specjalna płatność obszarowa) - 672,56 zł/ha;

- oddzielna płatność do owoców miękkich - 2 670,66 zł/ha.

Od roku 2012, ARiMR nie będzie wysyłał decyzji o przyznaniu dopłat bezpośrednich do tych rolników, których wnioski zostały pozytywnie zweryfikowane, uwzględniając ich żądania i nie wymagając składania jakichkolwiek wyjaśnień, chyba że rolnik zażąda doręczenia mu takiej decyzji.

Źródło: ARiMR

Dr Danuta Leszczyńska
IUNG-PIB Puławy

Producenci zbóż zanim przystąpią do siewu powinni zwrócić baczną uwagę na to, jakim materiałem siewnym będą dysponować. Przy zakupie nowego materiału siewnego należy wybrać odmiany charakteryzujące się większą odpornością na choroby a jednocześnie dobrze plonujące. W ostatnich latach wykorzystanie kwalifikowanego materiału siewnego uległo radykalnemu zmniejszeniu.

■ Zatrważające są fakty, że tzw. czasokres wymiany materiału siewnego zbóż w Polsce wynosi (według różnych źródeł) od kilku do kilkunastu lat, a na początku lat 70-tych ubiegłego stulecia wynosił tylko 3–4 lata, tymczasem rolnicy z zachodniej Europy wymieniają materiał siewny zbóż częściej niż co dwa lata.

Wysoka wartość kwalifikowanego materiału siewnego zbóż decyduje o pełnych i wyrównanych wschodach, prawidłowym wzroście i rozwoju roślin.

Najważniejszą korzyścią z zasiewów nasionami kwalifikowanymi jest jakość uzyskanego ziarna. Jest ona znacząco wyższa, co wynika z braku zanieczyszczeń innymi gatunkami, lepszej zdrowotności, mniejszej zawartości ziarna źle wykształconego tzw. pośladu. Dobra jakość ziarna daje większe

możliwości zbytu do młynów, firm paszowych, płatkarni czy kaszarni.

Niezbędnym elementem agrotechniki jest zaprawianie ziarna siewnego. Jest to ważna czynność: pierwszy a zarazem najtańszy sposób zwalczania chorób grzybowych, których źródłem może być materiał siewny, gleba lub słoma. Zainfekowanie materiału siewnego jest trudne do określenia dla rolnika, gdyż może być porażone w wewnętrznej warstwie ziarniaka i wtedy należy użyć zaprawy o działaniu układowym.

Zaprawianie ziarna chroni wschodzące rośliny przed chorobami, których w żaden inny sposób, we wczesnych fazach rozwoju roślin, nie można zwalczyć. Warto nadmienić, że część z dostępnych zapraw stosowanych do zaprawiania zbóż jarych zwalcza także sprawców chorób liści. Jest to bardzo ważne, zwłaszcza

w warunkach szczególnie sprzyjających nasileniu chorób i na odmianach podatnych na porażenie przez choroby. Odpowiednia zaprawa nasienna może przyczynić się do późniejszego zastosowania fungicydu, jako pierwszego zabiegu ochronnego.

Zaprawy charakteryzują się długotrwałym działaniem i w zależności od rodzaju substancji aktywnej oraz jej stężenia, działają od 30 do 90 dni, chroniąc rośliny przed niektórymi chorobami nawet do końca okresu wegetacji (śnieć, głownia lub pasiastosc liści jęczmienia). Asortyment zapraw jest dosyć duży. Znaczna ilość środków jest zalecana dla wszystkich zbóż jarych. Przy zaprawianiu nasion należy ściśle przestrzegać dawek preparatów podanych w etykiecie-instrukcji stosowania. Zbyt mała dawka może spowodować słabe działanie ochronne, z kolei

zbyt duża może przyczynić się do osłabienia wschodów lub nawet zahamowania rozwoju kiełkujących roślin. Ziarno powinno być dokładnie i równomiernie pokryte: każdy ziarniak powinien być pokryty co najmniej 70% porcją przypadającej dawki zaprawy, a dawka nie powinna być wyższa niż 150% przyjętej wartości. Jakość zaprawiania zależy od ilości zastosowanej wody. Najczęściej stosuje się w granicach 0,2–1,0 l/100 kg nasion. Zwiększenie ilości wody poprawia jakość pokrycia, lecz zmniejsza możliwość przechowywania materiału siewnego.

Efektywność zaprawiania zależy od formy użytkowej środka. Zaprawy z symbolem DS są proszkami do suchego zaprawiania. Charakteryzują się słabszą przyczepnością środka do ziarna. Nadają się do stosowania w mniejszych gospodarstwach, gdzie proces zaprawiania wykonuje się we własnym zakresie.

Zaprawy stosowane w formie zawiesiny, emulsji, żelu albo roztworu charakteryzują się lepszą przyczepnością środka do nasion, ale do zaprawiania na mokro należy wyposażyć się w specjalistyczne mieszalniki. Zaprawiony materiał siewny należy przechowywać w chłodnym, suchym i przewietrzanym magazynie. Zabieg zaprawiania powinien być wykonany bezpośrednio przed siewem. Zaprawione ziarno może być użyte tylko do siewu.

Wybrane preparaty zabezpieczające przed zgorzelą siewek zbóż jarych (według IOR-PIB)

Zaprawa	Substancja aktywna	Pszenvica jara	Jęczmień jary	Pszenvyto jare	Owies	Uwagi
Baytan Universal 094 FS	(triadimenol, imazalil, fuberidazol)	400 ml + 200 ml wody	400 ml + 200 ml wody	400 ml + 200 ml wody	400 ml + 200 ml wody	zapobiega występowaniu chorób liści do początku fazy strzelania w źdźbło
Funaben Plus 02 WS	(tebukonazol)	150 g	150 g	150 g		
Karbosar K 400 FS	(karboksyna, karbendazym)	300 ml + 600 ml wody	300 ml + 600 ml wody	300 ml + 600 ml wody	300 ml + 600 ml wody	zapobiega występowaniu rynchosporiozy zbóż i plamistości siatkowej jęczmienia do końca fazy strzelania w źdźbło
Kinto Duo 080 FS	(prochloraz, tritikonazol)	200 ml + 400 ml wody	200 ml + 400 ml wody	200 ml + 400 ml wody		
Vitavax 200 FS	(tiuram, karboksyna)	300 ml + 300 ml wody	300 ml + 300 ml wody	300-350 ml + 300-350 ml wody	300-350 ml + 300-350 ml wody	zapobiega występowaniu plamistości siatkowej jęczmienia do początku fazy strzelania w źdźbło
Sarfun T 65 DS	(tiuram, karbendazym)	200 g + 800 ml wody	200 g + 800 ml wody	200 g + 800 ml wody		zapobiega występowaniu septoriozy paskowanej liści
Dithane NeoTec 75 WG	(mankozeb)	200 g + 750-800 ml wody		200 g + 750-800 ml wody	300 g + 750-800 ml wody	
Zaprawa zbożowa Orius 060 FS	(tebukonazol)	50 ml + 500 ml wody	50 ml + 500 ml wody	50 ml + 500 ml wody	50 ml + 500 ml wody	
Lamardor 400 FS	(protiokonazol, tebukonazol)	20 ml + 300 ml wody	20 ml + 300 ml wody	20 ml + 300 ml wody	20 ml + 300 ml wody	zapobiega występowaniu mączniaka prawdziwego

Dr inż. Janusz Smagacz
IUNG-PIB w Puławach

Z uwagi na narastający w ostatnich latach w skali światowej deficyt energii oraz systematyczny wzrost cen podstawowych jej nośników w powiązaniu ze względami ochrony środowiska przyrodniczego, praktyka rolnicza ciągle poszukuje różnych sposobów modyfikacji uprawy roli i ograniczenia nakładów.

Stosowany od wielu dziesięcioleci system uprawy płużnej, choć krytykowany z uwagi na znaczące koszty i dużą pracochłonność, nadal dominuje w rolnictwie naszego kraju. Należy przy tym zaznaczyć, że współczesne rolnictwo dysponuje już odpowiednimi środkami produkcji (sztuczne nawozy mineralne, środki ochrony roślin, w tym herbicydy), które mogą w znaczny sposób kompensować wpływ uproszczeń uprawowych na plonowanie roślin, a dzięki znacznemu postępowi w technice rolniczej (dostępność maszyn i narzędzi umożliwiających precyzyjne umieszczenie nasion w glebie) zmniejsza się wpływ uprawy roli na plonowanie roślin. W związku z tym w wielu krajach Europy Zachodniej, a także i w Polsce znacznie wzrosło zainteresowanie uproszczeniami w uprawie roli, które dość powszechnie stosuje się od wielu lat, m.in. w USA, Kanadzie i krajach Ameryki Południowej. Dotychczasowe wyniki badań

krajowych i zagranicznych wskazują jednoznacznie na duże możliwości stosowania uproszczeń uprawowych praktycznie pod każdą ważniejszą, z gospodarczego punktu widzenia, roślinę uprawną, w tym pszenicę, kukurydzę, burak cukrowy i rzepak.

Zboża oraz inne rośliny uprawne wykazują zróżnicowaną reakcję na zmiany warunków środowiskowych, w tym na system uprawy roli. Plon ziarna zbóż jest cechą uwarunkowaną liczbą kłosów na jednostce powierzchni, liczbą ziaren w kłosie oraz ich dorodnością (MTZ). Komponenty te podlegają również istotnym zmianom w zależności od odmiany i warunków glebowo-klimatycznych. W pierwszych latach stosowania bezpłużnych systemów uprawy

roli, a szczególnie siewu bezpośredniego, na glebach lżejszych otrzymuje się najczęściej niższe plony roślin uprawnych w porównaniu do osiągniętych w warunkach uprawy kon-

wencjonalnej. Jednak w warunkach długoletniej uprawy konserwującej, szczególnie w systemie uprawy uproszczonej, plony roślin są podobne jak w uprawie płużnej.

Tabela 1. Plony różnych gatunków roślin (t/ha) w zależności od przedplonu i systemu uprawy roli (badania niemieckie)

Roślina uprawna	Przedplon	Siew bezpośredni	Uprawa uproszczona	Uprawa płużna
Pszenvica ozima	bobik	9,97	9,73	9,50
Pszenvica ozima	burak cukrowy	10,76	10,25	10,11
Pszenvica ozima	pszenvica ozima	8,27	9,78	9,82
Bobik	pszenvica ozima	6,00	5,61	5,20
Burak cukrowy	pszenvica ozima	64,60	77,45	73,45

Tabela 2. Plonowanie pszenicy ozimej (t/ha) w zależności od systemu uprawy roli i kategorii agronomicznej gleby (badania IUNG-PIB).

System uprawy roli	Gleba				Średnio
	lekka	średnia	ciężka (I)	ciężka (II)	
Tradycyjny	5,15	6,50	7,41	7,68	6,68
Uproszczony	4,88	6,38	7,50	8,28	6,76
Siew bezpośredni	4,17	5,91	7,10	8,00	6,30
Średnio	4,73	6,26	7,34	7,99	6,58

Miejsce na Twoją reklamę

93x68mm

200 zł

Lidia Janiak: 515 293 631
Agata Mówińska: 91 418 27 22

Miejsce na Twoją reklamę

Lidia Janiak: 515 293 631
Agata Mówińska: 91 418 27 22

Przyczyny niskich plonów

Prof. dr hab. inż.

Kazimierz Jabłoński

Politechnika Koszalińska,

Katedra Agrotechnologii

W ostatnim dziesięcioleciu powierzchnia uprawy ziemniaka w Polsce zmniejszyła się o połowę i wynosi obecnie ok. 380 tys. ha, niemniej jednak pod tym względem zajmujemy pierwsze miejsce w Unii Europejskiej. Uzyskiwane plony od wielu lat są na stałym, niskim poziomie, ponad dwukrotnie niższym od osiągniętych w krajach Europy Zachodniej.

■ Jedynie w latach 2011 i 2012, o dość korzystnych warunkach pogodowych, przeciętne plony ziemniaka w kraju zbliżyły się do poziomu 25 t/ha, w poprzednich latach były w granicach 18–20 t/ha. Niemcy, Francuzi, Holendrzy, Brytyjczycy i Duńczycy w podobnych warunkach klimatycznych i glebowych uzyskują plony ziemniaków na poziomie 40–50 t/ha. W Polsce ziemniaki uprawia prawie 800 tys. gospodarstw rolnych przy średniej wielkości plantacji poniżej 0,5 ha. Nasuwa się podstawowe pytanie, jakie są przyczyny tak niskich plonów ziemniaków w kraju? Mamy w rejestrze ponad 140 odmian ziemniaka, w tym ok. 45% odmian zagranicznych, głównie holenderskich i niemieckich, które w doświadczeniach polowych COBORU i w IHAR-u plonują na poziomie 40–60 t/ha, natomiast w produkcji globalnej plony są bardzo niskie.

Plony ziemniaków i ich jakość zależą od wielu czynników przyrodniczych i agrotechnicznych, ich wzajemnego współdziałania oraz wiedzy rolnika z zakresu nowoczesnej technologii produkcji.

Doświadczenia polowe wykazały, że stosując właściwą agrotechnikę i kwalifikowany materiał sadzeniakowy można uzyskać plony na poziomie 40–50 ton z ha wszystkich za-

rejestrowanych odmian ziemniaków.

Produkcja nasiennej ziemniaka ma na celu dostarczenie dla rolnictwa zdrowych kwalifikowanych sadzeniaków, które przy zachowaniu optymalnej agrotechniki będą gwarancją do osiągnięcia wysokich plonów w każdym kierunku użytkowania. W wyniku wielokrotnego stosowania własnych sadzeniaków do sadzenia, następuje narastające porażenie ich chorobami wirusowymi, bakteryjnymi i grzybowymi, które przekazywane jest na bulwy potomne powodując „degenerację roślin”, czego efektem są znaczne obniżki plonów i pogorszenie jakości. Produkcja ziemniaków w wielu krajach UE jest zorganizowana przez grupy producentów w ten sposób, że część rolników współpracująca z firmami nasennymi i hodowcami rozmnaża materiały kwalifikowane wyłącznie na sadzeniaki, a pozostali rolnicy zorganizowani

w grupach producenckich prowadzą produkcję towarową ziemniaków jadalnych, skrobiowych, na wczesny zbiór oraz na przetwórstwo spożywcze i przemysłowe oraz eksport. Zdrowe sadzeniaki i właściwa agrotechnika i technologia produkcji w tych krajach pozwala osiągać w podobnych warunkach przyrodniczych przeciętne plony 2–3 krotnie wyższe niż w Polsce.

W większości krajów Zachodniej Europy wymiana sadzeniaków na kwalifikowane odbywa w każdym roku lub raz na 2 lata. W Polsce na ogólną powierzchnię uprawy ziemniaków uprawa nasiennej obejmuje powierzchnię zaledwie nieco powyżej 5 tys. ha, co przy obecnie uzyskiwanych plonach frakcji sadzeniaka ok. 15 t/ha daje ok. 75 tys. ton kwalifikowanych sadzeniaków. Tą ilością materiałów nasennych można obsadzić powierzchnię 20–26 tys. ha. Wynika z tego,

że teoretycznie wymiana sadzeniaków na kwalifikowane odbywa się w kraju w okresie 14–15 lat, a więc większość rolników sadi zdenergowanym, porażonym chorobami własnym materiałem sadzeniakowym. Dla porównania w Niemczech przy powierzchni uprawy ziemniaka ok. 250 tys. ha, powierzchnia kwalifikowanych upraw nasennych wynosi prawie 17 tys. ha, w Holandii przy uprawie 165 tys. ha jest w nasiennictwie 38 tys. ha. Należy nadmienić, że plony frakcji sadzeniaka na plantacjach nasennych w wymienionych krajach wynoszą 35–45 t/ha. Jeśli nie zwiększy się w Polsce powierzchnia upraw nasennych do 10 tys. ha i nie przekona się rolników, aby często wymieniali sadzeniaki, wówczas przez następne dziesiątki lat będziemy uzyskiwali plony na poziomie 25–30 t/ha, niezależnie od poprawy agrotechniki.

Należy zwiększyć wysiłki na szkolenia specjalistyczne w każdej gminie przez służby podległe Ośrodkom Doradztwa Rolniczego i przekonać rolników o konieczności sadzenia zdrowymi kwalifikowanymi sadzeniakami. Wskazano by-łoby, aby w pierwszych latach wprowadzić pewne dopłaty dla rolników nabywających kwalifikowane sadzeniaki niwelujące duże różnice cenowe pomiędzy ceną kwalifikowanych sadzeniaków z firm nasennych a ceną ziemniaków jadalnych. To na pewno zmobilizuje rolników do wymiany sadzeniaków na kwalifikaty, podniesie wyraźnie plony i poprawi jakość ziemniaków jadalnych oraz do przetwórstwa spożywczego i przemysłowego.

Nasiennictwo ziemniaka w Polsce na tle niektórych krajów UE (2011)

Kraj	Powierzchnia uprawy ziemn. (tys. ha)	Plon ziemniaków (t/ha)	Powierz. sadzeniaków (tys. ha)	Plon sadzeniaka (t/ha)	Udział plantacji nasiennej (%)	Można zasadzić obszar (tys. ha)	Wymiana sadzeniaków (lat)
Polska	380	19,6	5,2	15,0	1,3	26,0	14-15
W. Brytania	140	48,8	12,0	40,0	8,5	144,0	1+ eksport
Holandia	165	46,1	38,0	42,0	23,0	560,0	1+ eksport
Francja	160	43,1	15,8	35,0	9,8	183,0	1+ eksport
Niemcy	250	35,5	17,0	30,0	7,0	170,0	1-2
Czechy	45	24,5	3,5	20,0	7,7	23,3	2

Nowoczesne przechowywanie zbóż

Dr inż. Lesław Janowicz
członek Rady Ekspertów
PZPRZ

Powszechnie jako magazyny ziarna stosowane są pojedyncze silosy lub baterie silosów składające się z kilku, a nawet kilkunastu silosów. Są to zbiorniki w kształcie walca lub wieloboku, o wysokości kilkakrotnie większej od średnicy lub innego wymiaru liniowego, charakteryzującego wielkość podstawy.

Silosy z dnem płaskim

Obecnie najczęściej instalowane są silosy z dnem płaskim wyposażone w mechaniczne urządzenia do rozładunku. Silosy z dnem płaskim z zasady posiadają podłogę szczelną lub sitową. Metalowe silosy budowane są w oparciu o blachę gładką, jak też i falistą. Ogólna zasada mówi, że blacha falista stosowana jest do konstrukcji silosów o dużych pojemnościach ponad 1000 – 1500 ton. Blacha gładka (tańsza w produkcji) zapewnia właściwą wytrzymałość konstrukcji dla mniejszych pojemności silosów. Oprócz płaszcza zbudowanego z arkuszy blach, silos wyposaża się w dodatkowe wymagane elementy konstrukcyjne. Zalicza się do nich: dach wraz z wywietrznikami, klapy rewizyjne, wyładownice, drabiny, pomosty, systemem podłogi sitowej (w przypadku silosów płaskodennych),

systemu kominków przewietrzających i inne. Sposób zasypu w przypadku silosów odbywa się od góry natomiast wyładunek w zależności od rozwiązań samej konstrukcji i pojemności silosów za pośrednictwem: przenośników wybierakowych, obiegowych, podpodłogowych, ślimaków wygarniających czy zasuw wyspowych. O sposobie wyładunku decyduje konstrukcja dna silosu, tzn. czy jest ono płaskie czy lejowe. Zastosowanie dna płaskiego z jednej strony umożliwia projektowanie konstrukcji o większej pojemności, ale taka budowa dna stanowi utrudnienie w przypadku opróżniania silosu. Do całkowitego wyładunku surowca w takim wypadku należy stosować przenośniki

ślimakowe, które pracują w układzie przenośnika obiegowego (poruszającego się po powierzchni sita) oraz przenośnika podpodłogowego, który transportuje dalej surowiec poza obrys silosu. Grawitacyjny wyładunek surowca, w przypadku silosów o dnie lejowym, odbywa się po otwarciu zasuw, dodatkowo, aby zapewnić równomierny wysyp i przeciwdziałać ewentualnemu zawieszaniu się surowca w silosie stosowane są wygarniacze centralne ślimakowe. Silosy posadowione są na betonowych płytach lub specjalnych fundamentach, które zapewniają stabilność całej konstrukcji, ale także mogą stanowić elementy systemu wyładunku i przewietrzania.

Sektor rolno-spożywczy od lat z dodatnim saldem

Polskie towary rolno-spożywcze od wielu lat zyskują coraz większe znaczenie w handlu zagranicznym. Jest to zasługa zarówno stosowania nowoczesnych technologii przetwórczych i wysokiej jakości surowców, jak i produkowania, według oryginalnych receptur, tradycyjnych wyrobów, które są wysoko cenione na rynku międzynarodowym.

Produkty rolno-spożywcze, to grupa towarowa, która w wymianie handlowej nieprzerwanie od 2003 r. przynosi Polsce dodatnie saldo. Aktualnie wynosi ono 3,8 mld euro.

Od wielu lat w polskim handlu zagranicznym dominuje sprzedaż mięsa drobiowego, wołowego, wieprzowego, przetworów mleczarskich, czeko-

lady i wyrobów zawierających kakao, wyrobów piekarniczych i cukierniczych, soków owocowych (głównie soku jabłkowego), papierosów, syropów cukrowych, mrożonych owoców, ryb wędzonych, cukru oraz przetworów i konserw z ryb. Wartość eksportu tych towarów stanowi około 50% ogólnej sprzedaży towarów rolno-spożywczych za granicę.

Mimo kryzysu gospodarczego w państwach, które są głównymi odbiorcami naszych towarów rolno-spożywczych, nadal dużo eksportujemy, a sprzedaż polskich artykułów rolno-spożywczych jest jedną z gałęzi gospodarki o największej dynamice wzrostu.

Najwięcej eksportujemy:

- mięsa drobiowego do: Republiki Federalnej Niemiec, Wielkiej Brytanii, Republiki Czeskiej, Francji;
- produktów mleczarskich do: Republiki Federalnej Niemiec, Republiki Czeskiej, Włoch, Holandii, Federacji Rosyjskiej;
- mięsa wołowego do: Włoch, Holandii, Turcji, Republiki Federalnej Niemiec;
- mięsa wieprzowego do: Białorusi, Japonii, Ukrainy, Republiki Czeskiej, Włoch;
- czekolady i wyrobów spożywczych zawierających kakao do: Wielkiej Brytanii, Republiki Federalnej Niemiec, Federacji Rosyjskiej;
- herbatników, wafli, chleba, bułek, pieczywa cukierni-

czego, ciast i ciastek do: Republiki Federalnej Niemiec, Republiki Czeskiej, Wielkiej Brytanii, Węgier;

- soków owocowych (głównie soku jabłkowego) i soków warzywnych do: Republiki Federalnej Niemiec, Austrii, Holandii, Wielkiej Brytanii;
- owoców zamrożonych (głównie malin, truskawek i wiśni) do: Republiki Federalnej Niemiec, Holandii, Francji, Belgii.

Bardzo dobre wyniki polskiego handlu zagranicznego w 2012 r. pozwalają z optymizmem patrzeć na dalszy rozwój polskiego eksportu towarów rolno-spożywczych w 2013 r.

Silosy z dnem lejowym

Silosy lejowe w odróżnieniu od płaskodennych cechuje łatwość opróżniania i duża wydajność wyładowcza. Tego typu konstrukcje z powodów wytrzymałościowych oferowane są w mniejszych pojemnościach. Pierwsze konstrukcje tego typu silosów były pozbawione systemu przewietrzania. Obecnie producenci oferują już i do tych rozwiązań systemy przewietrzające (wentylatory - zintegrowane z silosem jak również mobilne). Dodatkowym ciekawym rozwiązaniem zastosowanym w niektórych silosach lejowych jest zastosowanie podwójnego płaszcza, który stwarza dodatkową izolację termiczną, co wg producenta zapobiega skraplaniu się pary wodnej wewnątrz silosu. Wymogi wytrzymałościowe stawiane tym rozwiązaniom powodują,

że w sposób szczególny należy zadbać o ich montaż. To sprawia, że producenci silosów podnoszą cenę za tę usługę w porównaniu do cen montażu konstrukcji płaskodennych o porównywalnej pojemności. Zaostrzone wymagania konstrukcyjne odnośnie wytrzymałości i użytych materiałów podnosi cenę tych silosów, która średnio jest 2-krotnie wyższa w stosunku do analogicznych pojemności silosów płaskodennych.

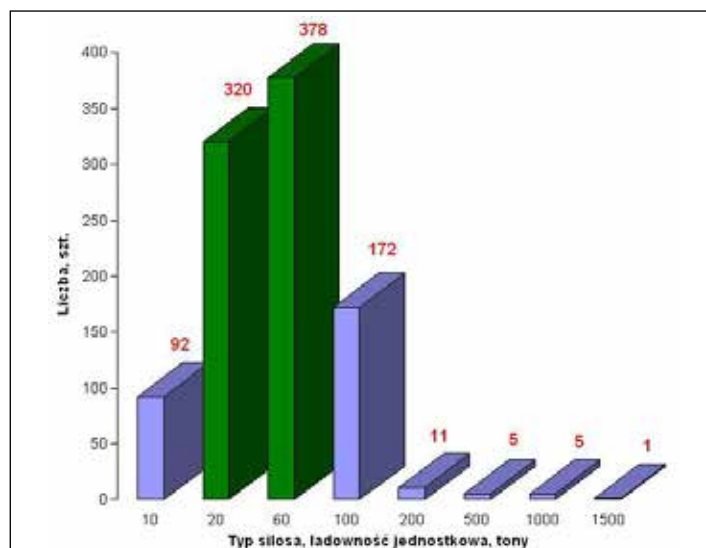
Sprzedż silosów

Niski koszt zakupu silosów metalowych jak również ich duża funkcjonalność spowodowała, że corocznie powiększa się ich sprzedaż. Jest to dodatkowo wynikiem zmiany technologicznej w ich budowie ale również sytuacji w rolnictwie. Opłacalne stało się bowiem długookresowe prze-

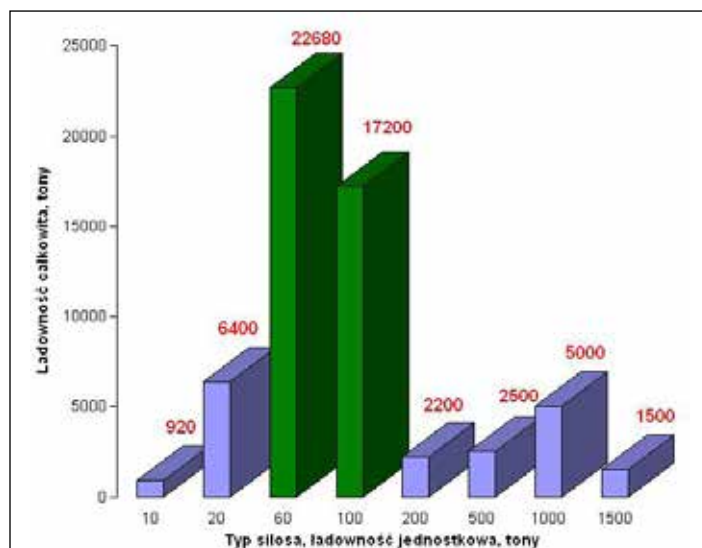
chowywanie surowców z uwagi na m. in. roczne wahania cen.

Rysunek 1 i 2. prezentuje strukturę ilościową sprzedaży silosów zbożowych dla województwa kujawsko-pomorskiego. Na przykładzie tak kształtującej się sprzedaży można zaobserwować wciąż niemalejące zainteresowanie rolników silosami zbożowymi o pojemnościach 20 ton. Taka relacja jest zgodna z danymi, które określają średnią wielkość gospodarstwa w województwie i jego potencjalną wielkość produkcyjną ziarna. Dodatkowym czynnikiem warunkującym taką sprzedaż jest uprawa wielogatunkowa zbóż w gospodarstwach, co dodatkowo wpływa na stosunkowo niską pojemność jednostkową silosów. Takie rozwiązanie pozwala wielu gospodarstwom w województwie na zapewnienie przechowywania ziarna różnych

gatunków w jednym miejscu i tworzenia bazy magazynowej pozwalającej w przyszłości na jej dalszą rozbudowę. Niewielki stosunkowo udział w sprzedaży silosów o ładowności 100 ton i większych może również wynikać ze słabej infrastruktury dodatkowej (kosz przyjęciowy, przenośniki i inne), która w przypadku silosów o dużych pojemnościach jest warunkiem koniecznym ich dobrego funkcjonowania. Jednocześnie należy podkreślić, że rozwój magazynów przechowalniczych o dużych pojemnościach ma miejsce również tam, gdzie mamy do czynienia z przerobem surowca rolniczego np. olejarnie, instalacje do produkcji estru czy też mieszalnie pasz.

Rysunek 1. Struktura ilościowa sprzedanych silosów w zależności od ich ładowności.

Rysunek 2. Zsumowania ładowności silosów w poszczególnych grupach tonażowych.

Miejsce na Twoją reklamę

190x84mm

600 zł

Lidia Janiak: 515 293 631

Agata Mówińska: 91 418 27 22

Smary nie zawsze uniwersalne

Daniel Alankiewicz
d.alankiewicz@wrp.pl

Środki smarne w rolnictwie zaliczamy do tych czynników, które mają kluczowe znaczenie dla żywotności smarowanych przez nie podzespołów.

■ Choć w praktyce trudno doszukać się natychmiastowych i namacalnych oszczędności wynikających ze stosowania wysokiej jakości, a przede wszystkim dedykowanych materiałów smarnych, niepodważalne jest to, że podniesienie żywotności skojarzenia łożyskowego tylko o 15%, zwielokrotnione ilością takich punktów w maszynie, daje roczne oszczędności rzędu kilku tysięcy złotych.

Kolejnym nieszacowanym kosztem jest przestój maszyny. Oczywiście jest to, że usterki zdarzają się zawsze podczas pracy, a ta wykonywana jest zazwyczaj pod presją czasu.

Smary łożyskowe stosowane w rolnictwie mają dość szerokie spektrum właściwości. Uzależnione jest to od warunków pracy, w jakich pracują smarowane łożyska. Tutaj oczywistym, aczkolwiek często niedostrzeganym przez użytkownika zagadnieniem, jest brak uniwersalności smarów!

Aplikacje łożyskowe, w zależności od warunków pracy, mają niezmiernie zmienne warunki pracy. Tym samym inny smar należy zastosować w łożyskach szybkoobrotowych wentylatora, inny w łożyskach piast kół, a jeszcze inny w targańcu zespołu zniwnego.

Według danych producenta łożysk firmy SKF, aż 36% usterek łożysk następuje w wyniku niewłaściwego smarowania lub złego czynnika smarnego. Jakie cechy charakteryzują właściwy smar, dedykowany dla danej aplikacji?

Lepkość

Lepkość medium smarnego jest odzwierciedleniem tarcia wewnętrznego występującego pomiędzy cząsteczkami smaru, gdy jest on wprowadzany w ruch. Prostymi słowy, ile czasu potrzeba aby porcja oleju bazowego przepłynęła przez określony otwór. Lepkość wspomnianego oleju bazowego jest zawsze mierzona jako lepkość kinematyczna. Jednostką miary lepkości kinematycznej jest mm^2/s wg ISO. Opisywana cecha jest najważniejsza dla właściwego doboru smaru.

Konsystencja

Konsystencja odnosi się do stopnia twardości smaru. Skalę twardości stopniuje klasyfikacja NLGI (tabela). (National Lubricating Grease Institute).

Dodatki

Dodatki służą do dostarczenia smarowi dodatkowych właściwości, takich jak odporność na zużycie, odporność na korozję, redukcja tarcia i zabezpieczanie przed uszkodzeniem w warunkach smarowania granicznego i mieszanego.

Rodzaje smarów

Smary litowe

Najbardziej rozpowszechnioną grupą smarów są smary litowe, do której należy ponad połowa smarów znajdujących się w handlu. Dwa zastosowane zagęszczacze tego typu to: hydroksystearynian litu oraz stearynian litu. Smary te

są często określane jako uniwersalne, ponieważ znajdują bardzo szerokie zastosowanie w różnych skojarzeniach trących: łożyskach tocnych, łożyskach ślizgowych, w sworzniach i innych obciążonych elementach.

Smary wapniowe

Do produkcji tych smarów stosuje się dwa rodzaje mydeł wapniowych:

1. mydła uwodnione: stearynian, oleinian i palmitynian wapnia,
2. kompleksowe mydła bezwodne, głównie hydroksystearynian wapnia.

Te ostatnie pozwalają na otrzymywanie smarów o wyższej temperaturze kroplenia: 140 st. C zamiast 100 st. C, jak w przypadku mydeł uwodnionych. Podstawowe zastosowanie smarów wapniowych to smarowanie łożysk ślizgowych i tocnych, pracujących pod małym obciążeniem, do temperatury maksymalnie 65 st. C, dla smarów zawierających mydła uwodnione, oraz 100 st. C dla smarów zawierających mydła bezwodne.

Smary glinowe

Biorą swą nazwę od zagęstnika

– stearynianu glinu. Tego typu smary są używane w połączeniach przegubowych, łożyskach ślizgowych, otwartych przekładniach zębatych. Są wodoodporne, nawet do temperatury 65 st. C.

Smary sodowe

Smary na bazie mydeł sodowych są produkowane w niewielkich ilościach, ponieważ nie są one odporne na działanie wody. Stosowane są dwa rodzaje mydeł sodowych: oleinian i stearynian sodu. Stosuje się je do smarowania łożysk ślizgowych do temp. 120 st. C.

Kompleksowe smary wapniowe

Smary z zagęszczaczem wapniowym mają bardzo wysoką temperaturę kroplenia (około 280 st. C) oraz dobre właściwości EP (extreme pressure). Z tych względów, smary te służą do smarowania łożysk tocnych i łożysk ślizgowych pracujących w ciężkich warunkach.

Liczba NLGI	ASTM głębokość penetracji (60cykli) w temperaturze 25 ° C w dziesiętych części milimetra	Określenie stanu skupienia	Analogia konsystencji do produktów żywnościowych
000	445-475	ciecz	olej roślinny
00	400-430	gęsta ciecz	przecier jabłkowy
0	355-385	Pasta o delikatnej konsystencji	musztarda
1	310-340	miękki	przecier pomidorowy
2	265-295	"normalny" smar	masło orzechowe
3	220-250	jędry	smalec
4	175-205	bardzo jędry	mrożony jogurt
5	130-160	twardy	pasztet
6	85-115	bardzo twardy	ser cheddar

Kompleksowe smary litowe

Kompleksowe mydła litowe, zastosowane w składzie smaru, pozwalają na podwyższenie temperatury użytkowania w stosunku do zwykłych smarów litowych, przy jednoczesnym zachowaniu ich innych korzystnych właściwości. Temperatura kroplenia tego typu smarów wynosi około 280 st. C, zamiast 190 st. C, jak w przypadku zwykłych smarów litowych.

Kompleksowe smary glinowe

Podobnie, jak w przypadku kompleksowych smarów litowych, również temperatura kroplenia jest

znacznie podwyższona ze 100 st. C do 240 st. C. Smary te są stosowane zwłaszcza do smarowania nieszlifowanych przekładni zębatych.

Kompleksowe smary sodowe

Zagęszczaczem w kompleksowych smarach sodowych jest tereftalaminian sodu. Jest on otrzymywany w wyniku reakcji wodorotlenku sodowego z

estrem metylowym kwasu N-oktadecylotereftalaminowego. Dzięki bardzo wysokiej temperaturze kroplenia i całkowitym braku rozpuszczalności w wodzie, smary te stosuje się, np. w łożyskach ślizgowych, łożyskach tocznych, urządzeniach pracujących w wysokich temperaturach (piece), w elementach mających kontakt z parą wodną.

Wyróżniają się wszechstronnością zastosowania.

Smary poliuretanowe

Niektóre rodzaje poliuretanów mają bardzo dobre właściwości zagęszczające. Smary poliuretanowe znajdują zastosowanie zwłaszcza jako bardzo trwałe smary uniwersalne do smarowania łożysk kulkowych, łożysk silników elektrycznych, wentylatorów, suszarek, taśmociągów wymagających smarowania jednorazowego. Z powodzeniem nadają się do smarowania łożysk szybkoobrotowych.

Smary bentonitowe

Bentonity są to minerały o konsystencji miękkiej, tłuste w dotyku. Wykazują one właściwość żelowania w obecności niektórych substancji, np. aceton. Smary zawierające jako zagęszczacze bentonity są przeznaczone do smarowania urządzeń wówczas, gdy zbyt wysokie temperatury pracy uniemożliwiają zastosowanie smarów klasycznych (na przykład: smarów litowych).

Twój dealer ma dla Ciebie maszyny John Deere w atrakcyjnych promocjach. Nie zwlekaj!

Znajdź najbliższego dealera na stronie JohnDeere.pl i zadzwoń.

Zobacz maszyny w akcji: www.youtube.com/JohnDeerePoland

Szlachetna wieprzowina

Tadeusz Barowicz
Instytut Zootechniki PIB
w Krakowie

Czynnikami środowiskowymi występującymi w obrębie gospodarstwa, a wpływającymi na jakość mięsa są warunki mikroklimatyczne pomieszczeń oraz właściwa profilaktyka weterynaryjna i zootechniczna. Decydujący wpływ na szeroko pojętą jakość wieprzowiny ma jednak żywienie zwierząt.

I tak, wykorzystując określone systemy żywienia (np. do woli, dawkowane) w różnych okresach tuczu (na początku, w środku, czy na końcu), można uzyskać korzystniejsze dla konsumenta przetłuszczenie śródmięśniowe, które poprawia m. in. kruchość i soczystość mięsa. Ponadto w tuszach o wyższej zawartości tłuszczu śródmięśniowego rzadziej obserwuje się występowanie mięsa wadliwego (PSE, DFD). Żywnienie rzutuje również na skład chemiczny mięsa, zawartość w nim tłuszczu i cholesterolu oraz zmiany profilu kwasów tłuszczowych.

Postępowanie ze zwierzętami przed ubojem, transport do rzeźni, oszalaianie i wykrwawianie świń oraz schładzanie tusz są również istotnymi czynnikami wpływającymi na jakość wieprzowiny. Nie bez znaczenia jest więc sposób obchodzenia się z trzodą chlewną, zarówno w gospodarstwie, jak i w rzeźni. Jak wykazano doświadczalnie, stan emocjonalny świń rzutuje na wskaźniki biochemiczne w komórkach ich mięśni. Upraszczając, gdy zwierzęta są zestresowane, w ich organizmach zachodzi szereg różnych reakcji biochemicznych, które w konsekwencji niekorzystnie wpływają na jakość mięsa.

W okresie odchowu tuczników jednym z najbardziej stresogennych czynników są warunki przetrzymywania zwierząt (wielkość kojca, możliwość poruszania się, światło,

Obecność na rynku mięsa ze znacznikiem PQS jest możliwa dzięki ścisłej współpracy hodowców, producentów trzody chlewnej i przetwórców.

kontakt z obsługą). Szczególnie ryzykowne jest mieszanie grup świń, gdzie zwierzęta stojące najwyżej w hierarchii stada podejmują walki w celu ustalenia nowych zasad podrzędności w powstałym stadzie. Wynikiem takich walk są nie tylko uszkodzenia skóry, ale głównie wyczerpanie zapasu glikogenu, prowadzące do powstawania mięsa DFD. Szczególnie podatnymi na czynniki stresogenne są tuczniki, nosiciele genu HALn.

Wychodząc naprzeciw oczekiwaniom współczesnego konsumenta, który coraz częściej przy zakupie mięsa stawia na jakość produktu, Polski Związek Hodowców i Producentów Trzody Chlewnej „POLSUS” oraz Związek „Polskie Mięso” zainicjowali w 2009 roku obecność na rynku Systemu Jakości Wieprzowiny PQS (Pork Quality System).

System Jakości Wieprzowiny PQS jest zintegrowanym sposobem produkcji wysokiej jakości mięsa wieprzowego, zgodnym zarówno z wymogami prawa w zakresie dobrostanu zwierząt, jak i zdrowia ludzi, a także wymogami ochrony środowiska. Certyfikowana wieprzowina, oznakowana logo Systemu odznacza się niską zawartością tłuszczu, podwyższoną trwałością, przydatnością kulinarną, a także – szlachetnym smakiem. Wyróżnia się także intensywną różowo-czerwoną barwą i wyważoną konsystencją, jest

krucha i soczysta, bez nadmiernej ilości wody oraz pozbawiona rybiego zapachu. Waloryte uzyskane są dzięki klasycznym metodom hodowli i bezpiecznym dla zdrowia etapom produkcji.

Zaakceptowani producenci prosiat, tuczników oraz zakłady mięsne otrzymują certyfikat i mogą posługiwać się logo Systemu, który jest otwarty dla wszystkich producentów trzody chlewnej (tab.1). System jest dobrowolny, zaś warunkiem uczestnictwa jest m. in. poddanie się kontroli, a następnie przestrzeganie ustalonych zasad, gwarantujących produkcję mięsa wieprzowego wysokiej jakości.

Ta ostatnia, jak również wyjątkowe cechy kulinarne mięsa wieprzowego oznakowanego logo PQS wynikają z dodatkowych obowiązków nałożo-

nych na uczestników Systemu zarówno na etapie hodowli i chowu, jak w trakcie obrotu przedubojowego. Należy tu wymienić stosowanie klasycznych metod hodowli tylko wybranych ras świń, przy wsparciu genetyki oraz przestrzeganie dodatkowych rygorów żywieniowych. Realizacja założonych parametrów mięsa bywa weryfikowana przez niezależne

organy kontroli. Informacje podane na opakowaniu mięsa pozwalają na prześledzenie całej ścieżki pochodzenia produktu oraz wszystkich faz decydujących o tym, iż wieprzowina ze znacznikiem PQS jest produktem pewnym, bezpiecznym i unikalnym.

Nasuwa się pytanie, jak kształtują się koszty produkcji takiej wieprzowiny? Dla hodowców odczuwalną korzyścią będą wyższe ceny skupu. I tak, np. ZM Duda w 2010 roku do 1 kg tuszy świń rasy wbp, w klasie E, ze znacznikiem jakości PQS, dopłacały 0,15 zł. Wadą Systemu jest fakt, że jeżeli hodowca przejdzie całą procedurę i okaże się, że próba mięsa nie spełnia norm i nie otrzyma certyfikatu, będzie musiał ponieść wszystkie koszty związane z certyfikacją. Wpisanie Systemu PQS do PROW umożliwiłoby wsparcie finansowe ze strony Agencji państwa oraz zwrot kosztów certyfikacji.

Tab.1. Rodzaje certyfikatów i ich ceny

Rodzaj certyfikatu	Cena
Certyfikat zgodności na produkcję prosiat w systemie PQS	500 zł + 100 zł na badania laboratoryjne
Certyfikat zgodności na produkcję żywca wieprzowego w systemie PQS	500 zł + 100 zł na badania laboratoryjne
Certyfikat zgodności na produkcję półtuszy w systemie PQS	1500 zł + 100 zł na badania laboratoryjne
Certyfikat zgodności na produkcję mięsa kulinarnego w systemie PQS	1500 zł + 100 zł na badania laboratoryjne

Obowiązkowy dobrostan zwierząt

Dr Jacek Kościński

Dotychczas rolnicy, w ramach zasad wzajemnej zgodności, czyli cross compliance, zobowiązani byli do jej przestrzegania, ochroną środowiska naturalnego oraz identyfikacją i rejestracją zwierząt - a także bezpieczeństwa żywności. Od 1 stycznia 2013 roku w Polsce obowiązują zasady wzajemnej zgodności dotyczące również dobrostanu zwierząt.

■ **Ma to na celu zapewnienie zwierzętom zdrowia, stosownej opieki oraz komfortu.** Zasad cross compliance muszą przestrzegać rolnicy, którzy otrzymują dopłaty bezpośrednie, bądź starający się o ich przyznanie, a także wszyscy korzystający ze wsparcia ONW, z płatności rolnośrodowiskowych czy pomocy na zalesianie.

Wymogi wzajemnej zgodności obejmujące dobrostan zwierząt można podzielić na trzy grupy: ogólne dotyczące wszystkich utrzymujących zwierzęta gospodarskie bez względu na gatunek i liczbę zwierząt w gospodarstwie oraz dodatkowe, szczegółowe dotyczące posiadaczy trzody chlewnej i cieląt.

Ogólne wymogi dotyczące utrzymania zwierząt gospodarskich obejmują:

- stosowanie dozwolonych technologii chowu i hodowli zwierząt
- swobodę ruchu zwierząt oraz zasady utrzymania zwierząt w systemie otwartym
- wymogi dotyczące kwalifikacji personelu obsługującego zwierzęta
- zasady karmienia i pojenia zwierząt

- higieny sprzętu i urządzeń do karmienia i pojenia
- wymogi dotyczące budynków i pomieszczeń inwentarskich
- dopuszczalnego poziomu gazów i kurzu oraz wentylację
- zasady wykonywania zabiegów na zwierzętach
- postępowanie ze zwierzętami chorymi

Chów i hodowla zwierząt

W myśl zasad dobrostanu stosowane w gospodarstwie technologie chowu nie mogą być zabronione prawem i nie mogą powodować cierpienia zwierząt. Na zwierzętach nie wolno wykonywać zabiegów powodujących ich trwałe zranienie.

Przepisy określają również zasady dozoru i kontroli zwierząt. Raz dziennie powinny być kontrolowane zwierzęta utrzymywane w pomieszczeniach. Wyjątkiem są cielęta, które powinny być kontrolowane dwa razy dziennie. Zwierzęta gospodarskie utrzy-

” *Osoby obsługujące zwierzęta muszą posiadać doświadczenie nabyte w wyniku praktyki w gospodarstwie rolnym lub poprzez zdobycie wykształcenia rolniczego, zootechnicznego, weterynaryjnego albo ukończenie specjalistycznych szkoleń.*

mywane w systemie otwartym muszą być kontrolowane tak często jak to jest konieczne i możliwe, a cielęta minimum raz dziennie.

Zwierzęta gospodarskie muszą otrzymywać pasze dostosowane do gatunku, wieku, kierunku użytkowania i potrzeb behawioralnych. Powinny być karmione: minimum 1 raz dziennie, a cielęta minimum 2 razy dziennie.

Nowonarodzone zwierzęta powinny otrzymywać siarę najszybciej jak to jest moż-

liwe, a cielęta nie później niż 6 godzin od przyjścia na świat.

Zwierzęta gospodarskie – szczególnie cielęta i prosięta muszą mieć zapewnioną wystarczającą do ich potrzeb ilość wody pitnej. Dostęp do wody dla zwierząt chorych oraz w czasie upałów musi być stały.

Gdy zwierzę zachoruje

Zwierzęta chore należy otoczyć natychmiastową opieką i wezwać lekarza weterynarii. Jeśli wymaga tego ich stan zdrowia należy izolować chore i słabe zwierzęta.

Wyłącznie osoby posiadające uprawnienia mogą wykonywać zabiegi lekarsko – weterynaryjne na zwierzętach.

Zabiegi zapobiegające agresji świń bądź jej skutkom mogą być wykonywane po wyczerpaniu innych środków zapobiegawczych.

Redukcję kłów i kastracji mogą wykonywać tylko osoby uprawnione.

Powierzchnie, na których przebywają zwierzęta muszą zapewniać im swobodę ruchu, a zwierzętom utrzymywanym w systemie otwartym należy zapewnić schronienie przed niekorzystnymi warunkami atmosferycznymi i drapieżnikami.

Rekordowy eksport w 2012 roku

Daniel Alankiewicz
d.alankiewicz@wrp.pl

Według opublikowanych przez ministerstwo gospodarki danych wynika, że w ubiegłym roku, licząc od stycznia do listopada, eksport produktów z Polski wyniósł 16 mld €. W porównaniu do 2011 roku zanotowaliśmy wzrost o 15,1%. To dużo więcej niż rokowały prognozy. Ekspert szacowali, że wzrost może wynieść od 7 do 12%.

■ Najważniejszym składnikiem wzrostu była żywność z wolumenem 12,3 mld €. Według szacunków Eurostat wartość sprzedanej na terenie UE polskiej żywności (wartości ze sprzedaży detalicznej na lokalnych rynkach – zawierającej marżę i lokalne podatki) wynosiła 17 mld €. W tym samym okresie eksport polskich produktów przemysłowych wzrósł zaledwie o 1,1%.

Duże znaczenie dla tego wolumenu mają sieci handlowe, za pośrednictwem których polska

żywność trafia na rynki europejskie. Wartość eksportu produktów i surowców żywnościowych wyeksportowanych w ten sposób wynosiła ponad 5 mld zł – szacuje Andrzej Faliński, dyrektor Polskiej Organizacji Handlu i Dystrybucji.

Największym eksporterem jest Tesco. W 2012 roku sieć wyeksportowała żywność za 1,7 mld zł, głównie do Wielkiej Brytanii. Lidl, który polskie produkty pod własnymi markami wysyła do Czech, Rumunii, Bułgarii, Chorwacji, Słowenii oraz na Węgry, specjalizuje się w żywności przetworzonej, głównie nabiał i jego przetwory. Na potrzeby marek takich jak Pilos czy Bluedino pracuje kilka zakładów mleczarskich w Polsce.

Sieci takie jak Biedronka, Carrefour, Kaufland czy Auchan również oferują polskie produkty. Biedronka sprawiła, że polskie produkty przyjęły się w Portugalii o wiele lepiej niż produkty z innych krajów Eurolandu.

Największym rynkiem nadal pozostały Niemcy, do których wartość eksportu żywności wyniosła 2,66 mld € ze wzrostem 9,1%.

Polską żywność spożywają konsumenci w Europie, Azji, Ameryce Południowej, i w krajach arabskich. Zbudowane rynki zbytu zapewniły dodatni bilans w żywnościowym handlu zagranicznym.

Na drugim miejscu znalazła się Wielka Brytania z wolumenem 896 mln €. Brytyjczycy kupowali u nas głównie słodczy kakaowe i mięso drobiowe.

Systematyczny wzrost

Tak dużemu poziomowi wzrostu eksportu przyszedł z pomocą kurs walut. Dość słaba złotówka, która z jednej strony zapewniała rentowność produkcji i eksportu, a z drugiej strony powalająca na konkurencyjność polskich produktów, znacznie nakręciła koniunkturę, choć kurs złotego do euro oscylował na granicy opłacalności. Według szacunków BGŻ, kurs granicy

opłacalności eksportu to 3,8 – 3,9 zł za 1€. W 2012 kurs oscylował tuż ponad 4 zł.

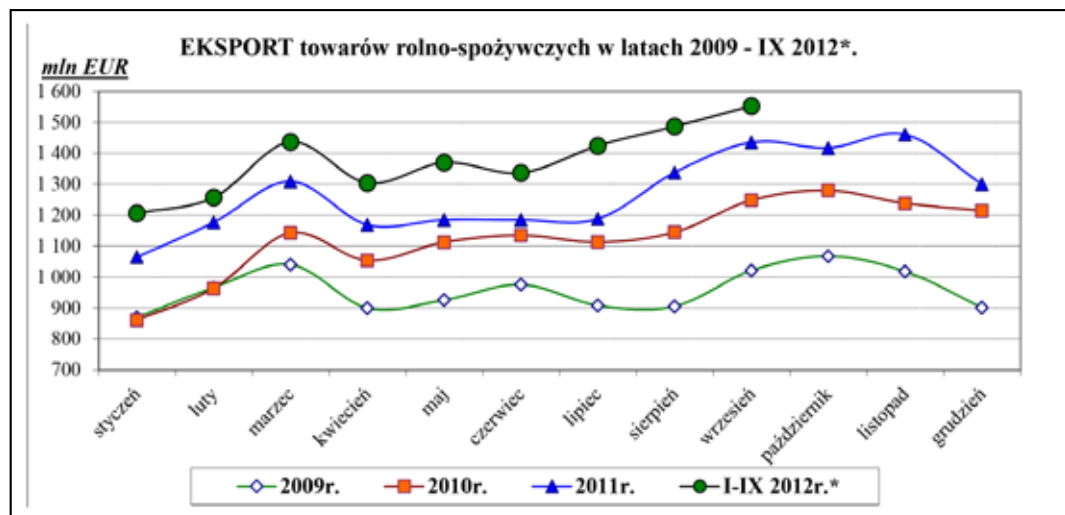
Paradoksalnie okazuje się, że w dobie kryzysu w strefie Euro, ostatnim produktem, na którym się oszczędza, to żywność. Jeśli nawet jej zakupowi towarzyszy wahanie konsumenta, to wybiera on produkty tańsze. W tym wypadku polskie produkty żywnościowe doskonale wpisały się w kryzysowy krajobraz Europy.

Równie dobry okazał się dla polskich producentów rynek wschodni, a w szczególności rosyjski i ukraiński. Tylko na rynkach Wspólnoty

dokończenie na s. 15

CN	Nazwa towaru	EKSPORT/WYWÓZ				IMPORT/PRZYWÓZ				SALDO	
		Wartość [tys. EUR]		Wolumen [tony]		Wartość [tys. EUR]		Wolumen [tony]		Wartość [tys. EUR]	
		I-IX 2011r.	I-IX 2012r.	I-IX 2011r.	I-IX 2012r.	I-IX 2011r.	I-IX 2012r.	I-IX 2011r.	I-IX 2012r.	I-IX 2011r.	I-IX 2012r.
RAZEM (poz. HS - 0101 do 2403)		11 049 545	12 374 533			9 387 443	9 654 272			1 662 101	2 720 261
01	Zwierzęta żywe	138 544	147 187	64 161	59 353	199 193	299 446	123 012	162 424	-60 649	-152 259
02	Mięso i podroby jadalne	1 839 622	2 086 781	887 826	974 908	896 610	949 721	473 754	483 852	943 012	1 137 060
03	Ryby i „owoce morza”	534 299	494 985	115 738	90 460	737 645	720 384	278 821	264 729	-203 346	-225 399
04	Produkty mleczarskie, jaja, miód	1 120 170	1 222 072	764 916	864 810	407 417	371 021	236 073	209 936	712 753	851 050
05	Pozostałe produkty pochodzenia zwierzęcego	120 825	126 803	91 435	105 484	148 398	152 015	65 335	77 022	-27 572	-25 212
06	Żywe rośliny, kwiaty cięte, liście ozdobne	70 809	70 399	60 198	66 669	188 804	178 816	103 411	105 109	-117 994	-108 417
07	Warzywa	574 996	582 071	795 836	826 410	431 597	353 179	707 247	481 943	143 399	228 892
08	Owoce i orzechy jadalne	600 185	783 305	774 669	1 131 934	751 944	706 441	996 869	891 680	-151 758	76 863
09	Kawa, herbata, przyprawy	255 076	316 271	50 544	60 080	413 637	416 920	155 726	148 575	-158 561	-100 649
10	Zboża	178 061	309 110	789 366	1 342 132	364 929	344 182	1 414 308	1 358 635	-186 868	-35 072
11	Prod. przem. młyn., sól, skrobie, inulina, gluten pszenicy	105 493	108 677	192 446	219 281	157 526	149 043	350 491	336 257	-52 033	-40 366
12	Nasiona i owoce oleiste, rośl. przemysłowe	109 312	138 958	151 979	219 028	305 330	373 533	422 805	576 510	-196 018	-234 575
13	Szelak, gumy, żywice, soki i ekstrakty roślinne	4 537	5 882	833	654	55 052	57 288	8 422	8 951	-50 516	-51 406
14	Materiały roślinne do wyplatania	1 507	1 552	2 103	5 059	23 634	49 228	219 121	425 277	-22 126	-47 676
15	Tł. rośl. i zwierz., prod. ich rozkładu, woski	260 403	243 280	269 970	260 644	559 811	601 922	503 795	574 459	-299 408	-358 642
16	Przetwory z mięsa, ryb i „owoców morza”	546 813	636 225	198 261	214 760	131 190	136 676	44 288	42 020	415 623	499 549
17	Cukry i wyroby cukiernicze	286 184	453 136	366 540	591 629	342 725	341 605	576 017	522 691	-56 541	111 531
18	Kakao i przetwory z kakao	604 506	651 043	151 365	173 081	465 390	428 416	145 644	140 268	139 116	222 627
19	Przetw. ze zbóż, mąki, skrobi lub mleka, pieczeni.	672 095	718 958	326 457	342 895	348 784	376 107	205 553	215 410	323 310	342 851
20	Przetw. z warzyw, owoców lub orzechów	625 938	729 096	448 861	557 671	388 584	383 621	340 634	312 865	237 354	345 475
21	Różne przetwory spożywcze	757 175	775 395	292 906	304 418	526 517	562 818	155 206	178 214	230 659	212 577
22	Napoje bezalkoholowe, alkoholowe i ocet	365 984	342 652	617 635	567 456	378 864	388 863	3 788 223	3 963 101	-12 880	-46 211
23	Pozostałości przem. spożywczego, pasze	323 610	361 119	828 995	920 086	797 804	964 194	2 654 114	3 134 505	-474 194	-603 076
24	Tytoń i namiastki tytoniu	953 401	1 069 579	90 593	99 943	366 059	348 832	80 957	81 951	587 342	720 746

Źródło danych: Ministerstwo Finansów.

Niepodległych Państw eksport wzrósł o jedną trzecią, przekraczając 1,463 mld €. Stało się tak, za sprawą wzrostu sprzedaży jabłek i produktów mleczarskich. W porównaniu do 3 pierwszych kwartałów 2011 roku poziom eksportu do WNP wzrósł o 32,1%.

Nowe rynki

Swoistą ziemią obiecaną jest dla Polski rynek dalekowschodni,

ze szczególnym uwzględnieniem Chin. Zmieniające się chińskie społeczeństwo, ewoluuje z rolno-postfeudalnego w kierunku przemysłowego. Trend ten dotyczy głównie aglomeracji przemysłowych, co nie zmienia faktu, że wraz ze wzrostem zamożności statystycznego Chińczyka zmienia się również styl życia oraz jego dieta. Znalazło to odbicie we wzroście konsumpcji

wieprzowiny. Z uwagi na populację Państwa Środka wynoszącą 7 021 836 029 obywateli, nawet niewielki wzrost spożycia mięsa oznacza niewyobrażalne możliwości zbytu.

Polska żywność ciesząca się bardzo dobrą renomą sprzedaje się ponadto w krajach arabskich – Algierii, Egipcie, Jemenie, na Dalekim Wschodzie i Malajach – w Wietnamie, Hongkongu i Japonii. Polskim eksporterom nieobce

są też takie rynki jak Peru czy Benin.

Rosnąca tylko żywność

Kiedy większość branż przemysłowych w Polsce zanotowała deficyt w handlu zagranicznym przy deficycie na poziomie 8 mld €, eksport żywności opłaca się i jako jedyna branża przyniósł wynik dodatni. Wyniósł on 4,2 mld €. To wartość bilansowa, czyli o tyle więcej sprzedaliśmy niż sprowadziliśmy.

Import

Import, liczony podobnie jak eksport, od stycznia do listopada 2012 r. zamknął się wolumenem 9 654 mln €, co w zestawieniu do analogicznego okresu 2011 roku stanowiło wzrost o 2,8%. Z czego z terenu UE sprowadziliśmy towary o wartości 6,16 mln €.

Co istotne, ożywieniu uległa wymiana handlowa z WNP. Po latach politycznych obstrukcji, import zza wschodniej granicy wyniósł 482 mln €, co dało w porównaniu z 2011 rokiem wzrost o 44%.

Mięso ze świń, świeże, schłodzone lub zamrożone (CN 0203)					
ważniejsze kraje					
EKSPORT					
I-IX 2011r.			I-IX 2012r.*		
Kraj	Wartość [tys. EUR]	Wolumen [tony]	Kraj	Wartość [tys. EUR]	Wolumen [tony]
OGÓŁEM	423 273	231 370	OGÓŁEM	530 469	259 038
Białoruś	89 773	48 998	Białoruś	109 668	50 312
Republika Czeska	47 583	15 704	Japonia	57 088	18 263
Japonia	34 638	12 656	Ukraina	46 238	27 121
Węgry	30 245	18 239	Republika Czeska	37 540	14 347
Włochy	28 714	18 380	Włochy	36 077	21 243
Republika Korei	21 502	12 096	Słowacja	31 524	15 341
Słowacja	20 250	11 129	Rosja	29 761	11 747
Ukraina	18 875	16 348	Węgry	29 205	16 212
Litwa	16 733	10 385	Republika Korei	23 987	10 675
Niemcy	16 097	10 584	Litwa	17 665	10 680
Suma końcowa	423273485	231369580			

Mięso i podroby jadalne z drobiu świeże, schłodzone lub zamrożone (CN 0207)					
ważniejsze kraje					
EKSPORT					
I-IX 2011r.			I-IX 2012r.*		
Kraj	Wartość [tys. EUR]	Wolumen [tony]	Kraj	Wartość [tys. EUR]	Wolumen [tony]
OGÓŁEM	620 688	316 748	OGÓŁEM	688 616	366 764
Niemcy	178 452	53 802	Niemcy	166 964	60 040
Wielka Brytania	86 550	28 313	Wielka Brytania	95 233	34 042
Republika Czeska	64 937	35 071	Republika Czeska	69 978	38 031
Niderlandy	44 740	27 756	Francja	54 899	23 134
Francja	43 452	17 634	Niderlandy	47 393	29 295
Słowacja	29 147	20 214	Słowacja	36 102	25 215
Hiszpania	21 117	11 139	Hiszpania	32 475	15 085
Hongkong	18 024	22 040	Bulgaria	19 034	17 754
Austria	17 233	4 934	Litwa	18 642	14 027
Belgia	13 217	4 263	Hongkong	17 311	14 347

Źródło danych: Ministerstwo Finansów.

Produkty mleczarskie (CN 0401 - 0406)					
ważniejsze kraje					
EKSPORT					
I-IX 2011r.			I-IX 2012r.*		
Kraj	Wartość [tys. EUR]	Wolumen [tony]	Kraj	Wartość [tys. EUR]	Wolumen [tony]
OGÓŁEM	992 566	619 564	OGÓŁEM	1 009 912	697 212
Niemcy	192 738	189 239	Niemcy	190 864	240 820
Republika Czeska	90 092	40 225	Republika Czeska	86 272	38 196
Włochy	78 722	41 773	Włochy	73 573	42 498
Niderlandy	71 176	65 566	Niderlandy	65 357	61 468
Słowacja	52 123	22 025	Rosja	57 238	21 249
Algieria	45 592	18 434	Słowacja	45 163	18 553
Węgry	39 718	24 168	Algieria	36 834	15 849
Belgia	37 568	15 429	Węgry	34 185	25 212
Rosja	34 565	13 532	Wielka Brytania	28 413	15 242
Wielka Brytania	26 567	14 185	Bulgaria	26 011	13 164

Mięso wołowe świeże, chłodzone lub zamrożone (CN 0201, 0202)					
ważniejsze kraje					
EKSPORT					
I-IX 2011r.			I-IX 2012r.*		
Kraj	Wartość [tys. EUR]	Wolumen [tony]	Kraj	Wartość [tys. EUR]	Wolumen [tony]
OGÓŁEM	609 427	200 860	OGÓŁEM	641 984	198 225
Turcja	151 679	51 722	Włochy	116 188	31 628
Włochy	105 968	32 437	Niderlandy	105 112	36 386
Niemcy	76 067	26 786	Turcja	84 398	31 497
Niderlandy	74 501	29 611	Niemcy	71 331	23 505
Hiszpania	33 074	10 226	Hiszpania	49 092	14 898
Francja	19 609	5 198	Francja	29 792	7 673
Rosja	16 269	6 641	Wielka Brytania	25 137	6 186
Republika Czeska	15 667	3 781	Rosja	23 815	8 705
Izrael	14 985	3 484	Szwecja	15 717	3 836
Dania	12 462	3 589	Dania	14 653	4 131

Reforma WPR

Michał Marciniak
ekspert ds. funduszy europejskich, prawnik

Po 2013 roku nastąpią zmiany w zakresie i formie wsparcia w ramach Wspólnej Polityki Rolnej. Prezentujemy zestawienie najważniejszych elementów reformy WPR dyskutowanych w Brukseli.

■ W stosunku do bieżącego okresu programowania WPR planowane jest wprowadzenie następujących zmian, kluczowych dla określenia pakietu instrumentów koniecznych do zastosowania w poszczególnych regionach/subregionach Polski w celu optymalizacji rozwoju obszarów wiejskich w Polsce:

- wyeksponowanie roli małych gospodarstw w europejskim modelu rolnictwa i dla realizacji celów strategii Europa 2020, w szczególności dotyczących wzrostu zrównoważonego i sprzyjającego włączeniu społecznemu (możliwość tworzenia tematycznych pod-programów w ramach PROW dla małych gospodarstw, zryczałtowana płatność bezpośrednia dla małych gospodarstw, wsparcie dywersyfikacji dochodów w filarze II, instrumenty wzmacniające pozycję rynkową tych gospodarstw);
- rozszerzenie zakresu instrumentarium II filara WPR o działania nowe, uzupełniające w stosunku do obecnych instrumentów, a wychodzące naprzeciw nowym wyzwaniom (np. nowe instrumenty zarządzania ryzykiem, rozszerzenie zakresu działań w zakresie wsparcia dla grup producentów, które obejmować ma również grupy producentów owoców i warzyw finansowane w perspektywie finansowej z Europejskiego Funduszu Gwarancji, współpraca, rozszerzenie niektórych działań rynkowych na wszystkie produkty);
- umieszczenie zapisów dotyczących doradztwa, zasady wzajemnej zgodności (cross-compliance) w rozporządzeniu ws. finansowania, zarządzania i monitoringu WPR, umieszczenie zapisów dotyczących zarządzania ryzykiem w rozporządzeniu ws. wsparcia rozwoju obszarów wiejskich z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW),
- poprawa dystrybucji wsparcia bezpośredniego pomiędzy gospodarstwami o różnych wielkościach poprzez mechanizm degresywnej redukcji płatności – dla dużych gospodarstw (capping), oraz wzrost stawek wsparcia jednostkowego – dla małych gospodarstw (efekt zryczałtowanej płatności dla małych gospodarstw);
- nowa koncepcja wdrażania Leader – dopuszczenie realizacji strategii wielofunduszowych stwarza nowe możliwości rozwoju lokalnego;
- definicja aktywnego rolnika, definicja zakłada, iż są to rolnicy, których wysokość płatności bezpośrednich rocznie przekracza bądź jest równa 5% łącznej sumy przychodów z działalności nierolniczej albo na gruntach rolnych składających się na ich gospodarstwa jest prowadzona minimalna działalność określona przez państwo członkowskie (definicja ta nie dotyczy rolników, którzy otrzymali poniżej 5 tys. euro);
- wzrost wymagań względem działań rolno-środowiskowych i skomplikowanie całego systemu w związku z wprowadzeniem komponentu zielonego w I filarze (wyższy poziom bazowy zawężający zakres działań i zmniejszający poziom rekompensat);
- nowe, wyłącznie biofizyczne kryteria wyznaczania ONW (wykluczające stosowanie kryterium społecznego, które odpowiada za znaczną część obszarów obecnie określonych jako ONW w Polsce), co może skutkować pewnym ograniczeniem tego obszaru i przesunięciem terytorialnym;
- możliwość opracowania tematycznych pod-programów w ramach PROW ukierunkowanych na wybrane zagadnienia (młodzi rolnicy, małe gospodarstwa, obszary górskie, skrócenie łańcucha dostaw);
- poszerzenie instrumentarium PROW o instrumenty zarządzania ryzykiem w tym o instrument stabilizacji dochodów (zrekompensowanie rolnikowi poważnych strat w dochodach);
- brak aktualizacji (podniesienia), ze względu na rosnące koszty produkcji, poziomu cen referencyjnych mięsa i zbóż;
- likwidacja kwotowania mleka (od 1 kwietnia 2015 r.) i cukru (do 30 września 2015 r.), przy zapewnieniu możliwości stosowania obowiązkowych umów kontraktacyjnych i negocjowania cen przez organizacje producentów i ich zrzeszenia (mleko) i utrzymanie obowiązku podpisywania porozumień branżowych (cukier);
- zmiana mechanizmu dopłat do prywatnego przechowywania masła z obligatoryjnego na fakultatywny, w rezultacie czego mechanizm nie byłby uruchamiany automatycznie każdego roku, jak to ma miejsce obecnie;
- likwidacja mechanizmu dopłat do odtłuszczonego mleka w proszku, wykorzystywanego w produkcji pasz oraz do mleka odtłuszczonego wykorzystywanego w produkcji kazeiny i kazeinianów oznacza, że nie będzie instrumentów pozwalających na szybką reakcję w przypadku wystąpienia zakłóceń funkcjonowania rynku mleka w zakresie białka mlecznego;
- wzmocnienie roli programowania strategicznego, dążenie do ukierunkowania pomocy w sposób zapewniający realizację celów wyznaczonych na poziomie UE i państw członkowskich oraz odejście od osi w ramach PROW, co zwiększa elastyczność dla państw członkowskich;
- dążenie do wzmocnienia pozycji producentów rolnych w łańcuchu żywnościowym poprzez: (I) rozszerzenie uznawania przez państwa członkowskie organizacji producentów i ich zrzeszeń, jak również organizacji międzybranżowych, na wszystkie sektory ujęte w obecnej WPR; (II) specjalne podejście do celów WPR oraz producentów rolnych i ich związków w zakresie prawa dotyczącego konkurencji;
- zachęta dla organizacji producentów, ich zrzeszeń i organizacji międzybranżowych do dostosowania podaży do wymogów rynku z wyłączeniem wycofywania produktów z rynku, w odniesieniu do roślin i produktów pochodzenia zwierzęcego (z wyłączeniem mleka).
- wysoki poziom współfinansowania z EFRROW dla kategorii regionów „mniej rozwinięte”;

Warzyw mniej, jabłek więcej 15.02.2013

Dr Bożena Nosecka Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej - PIB

Ubiegłoroczne zbiory warzyw były mniejsze niż w 2011 r. Spadek produkcji był wynikiem zmniejszenia powierzchni upraw. Ze względu na korzystne warunki pogodowe plony były porównywalne z 2011 r. Mniejsze zbiory spowodowały wzrost cen hurtowych i cen skupu warzyw. W 2011 r. produkcja warzyw ze względu na niskie ceny była nieopłacalna.

W 2012 r. produkcja większości gatunków warzyw stała się ponownie opłacalna. Obecnie ceny są opłacalne dla producentów, utrzymują się charakterystyczne ich proporcje w końcu sezonu. W stosunku do połowy lutego 2012 r. ceny cebuli są wyższe o prawie 30 proc., kapusty białej o 25 proc., kapusty włoskiej o 68 proc., marchwi o 17 proc., selerów o 87 proc., porów o 33 proc., a ziemniaków ponad dwa razy.

Zbiory jabłek w ub.r. były rekordowe i wyniosły według producentów nawet ponad 2,9 mln ton. W związku z tym ceny otrzymywane przez producentów są o 15-20 proc. niższe w stosunku do początków 2012 r. Spadek cen detalicznych jest niższy i wynosi 7-8 proc. Trwa sprzedaż ostatnich partii polskich gruszek, które są stopniowo zastępowane przez gruszki z importu. Ceny gruszek są podobne jak przed rokiem.

Renata Piskorek Lubelski Rynek Hurtowy „Elizówka”

Ceny warzyw są obecnie stabilne. Nawet wejście na rynek młodych warzyw, głównie z importu, powoduje tylko niewielkie spadki lub nawet nie wpływa na spadek cen warzyw ze zbiorów w 2012 r. Ceny warzyw są zdecydowanie wyższe niż przed rokiem o tej porze. Ceny cebuli wzrosły z 0,53-0,60 zł/kg w 2012 r. do 0,90 zł/kg obecnie, marchwi z 0,70-0,90 zł/kg do 0,90-1,2 zł/kg.

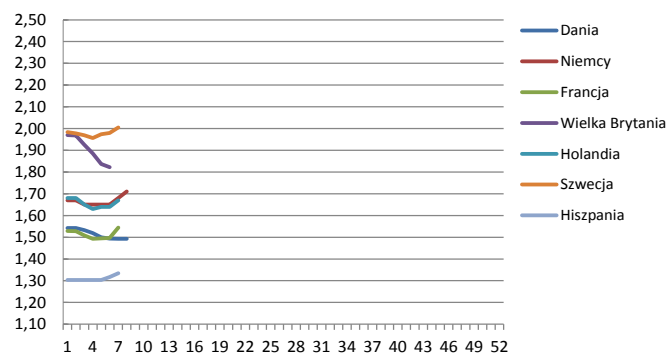
Niższe są natomiast ceny jabłek, dziś skrzynka 15 kg kosztuje od 18 do 25 zł, a przed rokiem najdroższe bo nawet po 50 zł za 15 kg były jabłka używane do sałatek, czyli odmiany Boskoop i Boiken. Gruszki krajowe najwyższej jakości z chłodni z kontrolowaną atmosferą kosztują obecnie 6 zł/kg, czyli podobnie jak w ub.r.

Wielopolska Giełda Rolno-Ogrodnicza w Poznaniu (ceny brutto) 14.02.2013

Nazwa	Grupa	Opakowanie	Cena min	Cena max
Bakłażan	Warzywa krajowe	Worek 5 kg	50,00	55,00
Brokuły	Warzywa z importu	Skrzynka 10 szt.	26,00	35,00
Brukselka	Warzywa krajowe	Worek 5 kg	12,00	15,00
Buraki czerwone	Warzywa krajowe	Worek 5 kg	3,00	4,00
Cebula	Warzywa krajowe	Worek 5 kg	3,00	4,00
Cebula czerwona	Warzywa krajowe	Worek 5 kg	6,00	8,00
Chrzan	Warzywa krajowe	1 kg	8,00	10,00
Czosnek	Warzywa krajowe	1 szt.	1,00	1,80
Czosnek	Warzywa z importu	1 kg	10,00	15,00
Kapusta biała	Warzywa krajowe	1 szt.	1,50	2,00
Kapusta biała	Warzywa krajowe	Worek 25 kg	12,00	14,00
Kapusta czerwona	Warzywa krajowe	1 szt.	1,50	2,00
Kapusta kiszona	Warzywa krajowe	Pojemnik 5 kg	10,00	14,00
Kapusta pekińska	Warzywa krajowe	1 szt.	1,50	2,00
Kapusta włoska	Warzywa krajowe	1 szt.	3,00	4,50
Marchew	Warzywa krajowe	Worek 10 kg	8,00	11,00
Nać pietruszki	Warzywa krajowe	Skrzynka 10 szt.	10,00	12,00
Ogórek długi	Warzywa z importu	Karton 4,5 kg	29,00	34,00
Ogórek krótki	Warzywa krajowe	Worek 5 kg	12,00	13,00
Ogórki do kwaszenia	Warzywa krajowe	Worek 5 kg	25,00	26,00
Pieczarki	Grzyby	Skrzynka 4 kg	16,00	22,00
Pietruszka	Warzywa krajowe	Pęczek 5 szt.	6,00	10,00
Pietruszka	Warzywa krajowe	Worek 5 kg	10,00	12,00
Por	Warzywa krajowe	Pęczek 10 szt.	9,00	10,00
Por	Warzywa krajowe	Worek 5 kg	15,00	15,00
Rzepa czarna	Warzywa krajowe	Worek 5 kg	8,00	10,00
Rzodkiew biała	Warzywa krajowe	Worek 5 kg	10,00	12,00
Salata	Warzywa krajowe	Skrzynka 12 szt.	26,00	30,00
Seler	Warzywa krajowe	Worek 5 kg	7,00	8,00
Szczypiorek	Warzywa krajowe	Pęczek 10 szt.	8,00	10,00
Włoszczyzna	Warzywa krajowe	1 szt.	1,50	1,60
Ziemniaki	Warzywa krajowe	Worek 15 kg	8,00	9,00

2013 Tydzień	Porównanie średnich tygodniowych cen świń w euro/kg						
	Dania	Niemcy	Francja	Wielka Brytania	Holandia	Szwecja	Hiszpania
	Śr. cena w euro						
2	1,54	1,67	1,53	1,97	1,68	1,98	1,30
3	1,53	1,65	1,51	1,93	1,65	1,97	1,30
4	1,52	1,65	1,49	1,89	1,63	1,96	1,30
5	1,50	1,65	1,50	1,84	1,64	1,97	1,30
6	1,49	1,65	1,50	1,82	1,64	1,98	1,32
7	1,49	1,68	1,54		1,67	2,01	1,33
8	1,49	1,71					

Wykres przedstawiający zmianę średniej tygodniowej cen wieprzowiny w wybranych krajach europejskich w 2013 roku

WR-SRH S.A. Bronisze (ceny brutto) 2013-02-14

Nazwa produktu	Cena min.	Cena max.	Jednostka	Grupa produktowa
boczniki	10,00 zł	13,00 zł	kg	warzywa kraj
brukselka	2,00 zł	3,00 zł	kg	warzywa kraj
burak ćwikłowy	0,50 zł	0,65 zł	kg	warzywa kraj
cebula biała	0,60 zł	0,80 zł	kg	warzywa kraj
cebula czerwona	1,75 zł	2,00 zł	kg	warzywa kraj
cebula ze szczypiorem	1,20 zł	1,50 zł	pęczek	warzywa kraj
chrzan	6,00 zł	8,00 zł	kg	warzywa kraj
cykorja	6,00 zł	8,00 zł	kg	warzywa kraj
czosnek	1,00 zł	2,00 zł	szt	warzywa kraj
fasola jaś karłowy namaczany	8,00 zł	9,00 zł	kg	warzywa kraj
gruszki konferencja	4,00 zł	5,00 zł	kg	owoce kraj
gruszki lukas	3,50 zł	4,00 zł	kg	owoce kraj
gruszki suszone	10,00 zł	12,00 zł	kg	owoce kraj
jabłka ligol	1,33 zł	1,80 zł	kg	owoce kraj
jabłka alwa	1,33 zł	2,30 zł	kg	owoce kraj
jabłka cortland	1,33 zł	1,80 zł	kg	owoce kraj
jabłka elstar	1,33 zł	1,50 zł	kg	owoce kraj
jabłka gala	1,85 zł	2,33 zł	kg	owoce kraj
jabłka gloster	1,33 zł	1,66 zł	kg	owoce kraj
jabłka golden delicious	1,85 zł	2,50 zł	kg	owoce kraj
jabłka jonagold	1,33 zł	1,66 zł	kg	owoce kraj
jabłka jonagored	1,33 zł	1,66 zł	kg	owoce kraj
jabłka jonica	1,33 zł	1,66 zł	kg	owoce kraj
jabłka lobo	1,33 zł	1,80 zł	kg	owoce kraj
jabłka Šampion	1,33 zł	1,80 zł	kg	owoce kraj
kapusta biała	0,40 zł	0,55 zł	kg	warzywa kraj
kapusta czerwona	0,60 zł	0,80 zł	kg	warzywa kraj
kapusta kwaszona	1,80 zł	2,50 zł	kg	warzywa kraj
kapusta pekińska	1,20 zł	1,80 zł	kg	warzywa kraj
kapusta włoska	0,95 zł	1,33 zł	kg	warzywa kraj
koperek	2,50 zł	3,00 zł	pęczek	warzywa kraj
marchew	0,80 zł	1,00 zł	kg	warzywa kraj
marchew premium	1,20 zł	1,80 zł	kg	warzywa kraj
natka	1,00 zł	1,50 zł	pęczek	warzywa kraj
ogórki spod osłon krótkie	10,00 zł	13,00 zł	kg	warzywa kraj
orzeczy laskowe	7,00 zł	10,00 zł	kg	owoce kraj
orzeczy włoskie	5,00 zł	10,00 zł	kg	owoce kraj
pieczarki	5,00 zł	6,00 zł	kg	warzywa kraj
pietruszk	2,00 zł	3,00 zł	kg	warzywa kraj
pomidory malinowe	27,00 zł	33,30 zł	kg	warzywa kraj
pory	2,65 zł	4,50 zł	kg	warzywa kraj
sałata masłowa	3,50 zł	4,16 zł	szt	warzywa kraj
seler	1,80 zł	2,30 zł	kg	warzywa kraj
seler naciowy	2,60 zł	3,10 zł	szt	warzywa kraj
szczypiorek	1,00 zł	1,30 zł	pęczek	warzywa kraj
śliwki suszone	6,00 zł	12,00 zł	kg	owoce kraj
włoszczyzna	2,00 zł	2,50 zł	szt	warzywa kraj
ziemniaki irga	0,53 zł	0,67 zł	kg	warzywa kraj
ziemniaki odm irys	0,60 zł	0,80 zł	kg	warzywa kraj

Oferty sprzedaży online - 2013-02-15

PSZENICA KONSUMPCYJNA	Standard	Baza	Cena netto (zł/t)
pszenica konsumpcyjna	imp. Słowacja	z dostawą	1050
pszenica konsumpcyjna	zg z PN	loco wielkopolskie	1030
pszenica konsumpcyjna	zg z PN	loco opolskie	1020
pszenica konsumpcyjna	zg z PN	loco łódzkie	1020
pszenica konsumpcyjna	zg z PN	loco kujawsko-pomorskie	1030
pszenica konsumpcyjna	zg z PN	loco dolnośląskie	1040
ŻYTO	Standard	Baza	Cena netto (zł/t)
żyto konsumpcyjne	zg z PN	z dostawą	750
żyto konsumpcyjne	zg z PN	loco lubelskie	740
KUKURYDZA PASZOWA	Standard	Baza	Cena netto (zł/t)
kukurydza paszowa	zg z PN	loco podkarpackie	850
kukurydza paszowa	zg z PN	loco śląskie	890
kukurydza paszowa	zg z PN	z dostawą	925
OTRĘBY	Standard	Baza	Cena netto (zł/t)
otręby żytnie worki	zg z PN	loco łódzkie	530
otręby pszenne luzem	zg z PN	loco świętokrzyskie	640
otręby pszenne worki	zg z PN	loco mazowieckie	650
PSZENICA PASZOWA	Standard	Baza	Cena netto (zł/t)
pszenica	zg z PN	z dostawą	1040
JĘCZMIEN	Standard	Baza	Cena netto (zł/t)
jęczmień paszowy	jary, zg z PN	loco śląskie	860
jęczmień paszowy	jary, zg z PN	z dostawą	920
jęczmień paszowy	5% pszenżyta	loco kujawsko-pomorskie	860
jęczmień paszowy	jary, zg z PN	loco wielkopolskie	880
OWIES	Standard	Baza	Cena netto (zł/t)
owies	gęst. min. 47, zg z PN	loco lubelskie	620

Ceny na giełdach Matif Paryż, LIFFE Londyn i eCBOT Chicago

dane z 2/15/2013 11:39	Aktualna cena	zmiana w %	cena w zł
Produkcja roślinna			
Matif pszenica konsumpcyjna (€/ton)	244,25	0,83	1024,14
Matif pszenica konsumpcyjna na listopad (€/ton)	216,00	0,23	905,68
Matif kukurydza (€/ton)	225,00	0,00	943,42
Matif jęczmień browarniany w listopadzie (€/ton)	240,50	-0,21	1008,41
Matif rzepak (€/ton)	466,75	0,70	1957,08
Matif rzepak w sierpniu (€/ton)	431,00	0,29	1807,18
LIFFE pszenica paszowa (£/ton)	201,25	-0,02	977,75
LIFFE cukier (£/ton)	491,50	-0,79	2387,90
eCBOT pszenica konsumpcyjna (\$/buszel)	768,25	-0,20	2413,07
eCBOT kukurydza (\$/buszel)	701,00	0,29	2201,84
eCBOT soja (\$/buszel)	1424,35	0,18	4473,88
eCBOT mączka sojowa (\$/ton amerykańskich)	410,00	0,27	1287,81

Ceny w zł wg kursu NBP na dzień 18.02.2013

Notowania WIG20

Spółka	07.02.2013	08.02.2013	zmiana %	11.02.2013	zmiana %	12.02.2013	zmiana %	13.02.2013	zmiana %	14.02.2013	zmiana %	15.02.2013	zmiana %
ASSECOPOL	44,1	43,79	-0,70%	44,3	+1,16%	43,4	-2,03%	43,96	+1,29%	44,1	+0,32%	43,5	-1,36%
BOGDANKA	133,1	134,3	+0,90%	134,9	+0,45%	134,7	-0,15%	135,6	+0,67%	135,5	-0,07%	133,3	-1,62%
BRE	323,4	328	+1,42%	330,8	+0,85%	330	-0,24%	331,1	+0,33%	329	-0,63%	331,4	+0,73%
GETIN	2,6	2,61	+0,38%	2,72	+4,21%	2,73	+0,37%	2,72	-0,37%	2,69	-1,10%	2,66	-1,12%
GTC	8,39	8,5	+1,31%	8,58	+0,94%	8,55	-0,35%	8,33	-2,57%	8	-3,96%	7,51	-6,13%
HANDLOWY	92,9	92,85	-0,05%	93,9	+1,13%	92,1	-1,92%	92,3	+0,22%	94	+1,84%	90,5	-3,72%
JSW	90	92,1	+2,33%	93	+0,98%	93,8	+0,86%	93,2	-0,64%	93,5	+0,32%	94	+0,53%
KERNEL	65	65,6	+0,92%	66,6	+1,52%	65,5	-1,65%	65,9	+0,61%	66,4	+0,76%	66,3	-0,15%
KGHM	186	188,4	+1,29%	190	+0,85%	188	-1,05%	189,2	+0,64%	188,7	-0,26%	185,7	-1,59%
LOTOS	37,5	37,2	-0,80%	37,7	+1,34%	37,8	+0,27%	37,66	-0,37%	37,8	+0,37%	37,6	-0,53%
PBG	5,62	5,57	-0,89%	6,09	+9,34%	6,07	-0,33%	6	-1,15%	5,75	-4,17%	5,65	-1,74%
PEKAO	159,3	159,8	+0,31%	159	-0,50%	159	0,0%	159,3	+0,19%	159,4	+0,06%	159,2	-0,13%
PGE	17	16,97	-0,18%	17,21	+1,41%	17,3	+0,52%	16,98	-1,85%	17,1	+0,71%	17	-0,58%
PGNIG	5,5	5,51	+0,18%	5,47	-0,73%	5,51	+0,73%	5,58	+1,27%	5,61	+0,54%	5,63	+0,36%
PKNORLEN	47,8	48,15	+0,73%	49,12	+2,01%	49	-0,24%	50	+2,04%	51	+2,00%	50,8	-0,39%
PKOBP	34,59	35,3	+2,05%	35,69	+1,10%	35,35	-0,95%	35,27	-0,23%	35,3	+0,09%	35,11	-0,54%
PZU	398,9	403,5	+1,15%	408,4	+1,21%	409	+0,15%	410	+0,24%	410	0,0%	404,6	-1,32%
TPE	4,45	4,45	0,0%	4,5	+1,12%	4,55	+1,11%	4,54	-0,22%	4,49	-1,10%	4,53	+0,89%
TPSA	11,64	11,62	-0,17%	11,7	+0,69%	8,11	-30,68%	8,38	+3,33%	7,79	-7,04%	6,98	-10,40%
TVN	8,92	9,15	+2,58%	8,97	-1,97%	9,11	+1,56%	9,39	+3,07%	9,49	+1,06%	9,52	+0,32%

Zboża taniej, mało kupujących 14.02.2013

Katarzyna Szaniawska – starszy specjalista w Dziale Rynku i Notowań WGT S.A.

Ceny zbóż spadają, dzieje się tak m.in. na skutek problemów ze zbytem pasz produkowanych przez mieszalnię. Właściciele młynów wstrzymują zakupy czekając na obniżenie cen. Rolnicy produkując mieszanki paszowe częściej korzystają z własnych zapasów zbóż. Obecnie na giełdzie jest więcej lub tyle samo ofert sprzedaży, co kupna, a dotychczas dominowały oferty kupna.

Eksport zbóż jest stosunkowo niewielki. Czynniki te przemawiają za dalszym spadkiem cen zbóż. Zmiany cen oczekiwane są po weekendzie.

Ceny pszenicy konsumpcyjnej oferowanej przez sprzedających wahają się od 1050 do 1100 zł/t. Kupujący oferują od 980 do 1020 zł/t. Pszenica paszowa oferowana jest po 1000-1040 zł/t, a kupujący są skłonni zapłacić za nią około 970 zł/t.

Żyto konsumpcyjne oferowane jest po 770 zł/t, oferty kupna wahają się w granicach 710-750 zł/t. Żyto paszowe oferowane jest po 740 zł/t, a oferty kupna wynoszą 700 zł/t.

Oferujący kukurydzę żądają 905-950 zł/t, a kupujący są skłonni zapłacić za nią 860-890 zł/t.

Jęczmień konsumpcyjny oferowany jest po 900 zł/t, a kupujący chcą zapłacić 860-880 zł/t. Za jęczmień paszowy sprzedający oczekują 870-890 zł/t, a kupujący oferują 800-840 zł/t.

Anna Dziura specjalista ds. rynku zboża Giełda NetBrokers

Ceny wszystkich gatunków zbóż powoli spadają. Na rynku panuje bezruch. Mało jest nie tylko kupujących, ale nie ma też szczególnie dużo zboża zgłaszanego do sprzedaży. Rolnicy nadal oczekują, że ceny zbóż wzrosną. Obecna sytuacja to zjawisko okresowe występujące o tej porze roku w handlu zbożami.

Brunon Skalski specjalista ds. zbóż Giełda Rolpetrol

Ceny zbóż spadają podobnie jak na całym świecie. Przeciętnie staniały o 30 zł/t. Ceny pszenicy spadły z 1050 do 1020 zł/t, żyta z 750 do 720 zł/t, a kukurydzy z 900 do 860 zł/t. Podaż zbóż jest obecnie większa niż popyt na nie.